

Aroma **Ebeq sáhnsahwe ahtebé** **ehwehne.**

Poraga mah pahsí sehiranue mó aní awuwana wega Aroma suwahpeq mewena mibeq Sísa tagariáh ké móriuwe. Mah pahsí áwahewé mahraréna, Ite moke ahbabáq ke míone. Mósísiga miraoro ú ehweh sehgiunaga ite íre kaweritahráhire. Itega kaweq arámbéhríúnaga moq íre kaweritahráhire. Peh morá Sísansabé aiq pútare atonaga wega ite kaweritena oganúq itahráhire. Manikáne Awanka Sísansabé aiq pútare atáh ké séhréh aritena kaweq sansá miraoneheqmúne íwíáh aritena ahriahri sereq mía míaire. Poraga mah ehwéh Aroma suwahpeq Sísa tagariáh ké náriu pahsíípéq sehiranúwe.

Aroma suwahpeqte ké siu pahsíc.

Poraga wene arambehriyabé teriu ehwéhne.

¹ Íné, Pora Sísa Karáhéne arambehriu aní múge. Manikáne ehweh korerinkeheéna omaq intena eqmaq núwátáire.

² Naho naho Manikánka omasa éhwéh wene ehweh iraru ke iwíáh aritowara áwahe pukúípéq sehiranuwe. ³ Omasa éhwéhmé wenahni, itene Wahnah Sísa Karáhé éhwehne. Sísave wehukení úkúnsabe anotah wahnáh aní, Tébiti kahnáh anínéna ⁴ we pukútaq Manikánka págege sansánue iriwe oganúq atowe. Oganúq atonsabe

Manikáne Awanka ite sokigi aitéhmé we Manikáne ahninkáwá wíre. We Sísa Karáhé itene Wahnahne.

⁵ We nahnso kereqne Wahnah míankeheéna Manikánka ite meiqme Sísa Karáhéne ayahpi itena anotahtaḡ séhréh aitéhre. Wega íné nahnso kebá eqmaq núwátáire. Mó kehiná mó kehinánká Sísansabé aiq pútare atera wene ehweh sehgigeheéna kosíwáhnorúno éna eqmaq núwátáire. ⁶ Ite moḡ Sísa Karáhéne animárí míageheéna omaḡ itena íáhraburaire. Íáhraburairaq ite Sísa kéráhwé.

⁷ Aroma suwahpeḡte Manikáne animáríno, íné Porane ehweh íráhro. Manikánka itensabé arutaboiraitena wene animárí míageheéna íáhraburaire. Maniká Iteriboreḡ itene Wahnah Sísa Karáhéreqka ite séhréh aitera itene iru ukiḡ itagéhe.

Poraga Aroma ke ehweh koreriyabe awahbo ehwéhne.

⁸ Téhwé teiéna ehwéh íráhro. Itega Sísa Karáhéne ehweh kawerue sehgiómé áhnte kegá íráhwe. Minayabe ínéga ite ómi niahreraḡ matawéna Sísa Karáhé áwírue Manikánsabe iwíáh íwíáh atóge.

⁹ Sísa Karáhé éhweh teri terinéna Manikáne arambehriyabé iwíáh íwíáhéna mirauge. Manikánka tagariéhmé íné íre túbáh agia ¹⁰ itensabé ahriahri púreraitóge. Ite tagéyabe nuwahbehre. Minayabe Manikánsabe págegeue púreruge. Púreréna mahraréna, Aroma kebá pokiniboḡ pokúno ainte séhréh ainto ue púreruge.

¹¹ Itene irupipeḡ págegeinkeheéna Manikáne Awanka séhréh aitaíráhire. Wega mirainkeheéna iteba sure séhréh aiteyabe nuwahbehre. ¹² Ínéga

Sísane ehweh kawerue sehgiónsábé itega íné tagehrataq itene iru kawerinae. Itega moq Sísane ehweh kawerue sehgiónsábé tagahnaraq nirume kawerinae. Minayabe moke irupipeq eyoyóinae.

¹³ Néne iyahnabo anímáríno, teiéna ehwéh iahtebagehboq íráhro. Áhntetaq iteba pokinieuraútaq íre pokorahuraúge. Sísane ehweh teriátáútaq mó nahnsó kégá aiq pútare atera sehgiówe. Ite moq aiq pútare ateq sehgeheéna teieyabe nuwahbehre.

¹⁴ Manikánka ómi korerio urainsabé Káríki kereq íre Káríki kereq ahtebah kereq múguwahgu kereq teri terininie. ¹⁵ Itega moq Sísá ehweh irageheéna ite Aroma suwahpeq míáh ké koreiyeyabe nuwahbehre.

Kaweq ehwéhmé Manikáne págegeorahi sansánsábé teí éhwéhne.

¹⁶ Manikánka Sísane kaweq ehwéhnsábé ómi aiq pútare atáh ké kawerarítéhre. Minayabe mi ehwéh terieyabe íre niyehitehre. Maniká págege aní púana séhréh aitahráhinsabé ite koreiyeyabe nuwahbehre. Téhwe Asiu kegá mi ehwéh írówara anehe nahnsonka írówe. ¹⁷ Wehukega Sísane ehwehnsabé aiq pútare atáhtáq Manikánka kaweraritena sensabé, Ite kaweqtaq míáhwe arítéhre.

Íre wehukega arambehrionka peh morá wensabé aiq pútare atáhnká kawerarítéhre. Mi kawerarítéh sánsámé Manikánka aiq sokigi aitéhre. Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Manikánka wensabé aiq pútare atáh kéyábé,
Kaweqtaq míáhwe arítéh púara se oga mía
míaoneherawoe ire. *(Habakuk 2.4)*

Maniká auwera múguwahgu ke úko ehwéhne.

18 Manikánka íópeq ména wene áyáteh naneq sansá sokigi aíre. Ahbarera ahkaragára kené ahkaragáraga Manikáne aiq pútaq sansánsábé ahqáho atáhwe. Ahqáho atáh púana Manikánka anotahtaq abiahnsanéna kamah arinkéhe. 19 Maniká wewega wene sánsá tábúsoqme sokigi ariátái puara wehukega tagariahrahowe. Tagariahrahonsabé wene sánsánsábé ahqáho atáh púana Manikánka anotahtaq kamah arinawire.

20 Naho naho Manikánka mah marákó marákó mirarowe. Wega kaweqtaq mía míaéna moke miraro mensáméhnsá ábóraq marowe. Amahnága minawari kéhrara wehukega taga tagao puara wene sánsá tagariahrahowe. Tagéra iwíáhorahome Maniká webataq Manikánéna ahriahri págege aní mía míaire. Minayabe mi ahbábáq kégá Manikánsabe, Arene sánsá peh kopípéq kéhre íre irarerahowe. Írakaumo.

21 Sega Maniká tagarawéra wensabé, Are Maniká Iteribo wóne íre owe. Arensabé iwíáh iwíáhonehqmune íre owe. Wensabé kaweróne íre atáhwe. Minayabe se múguwahgu agéra tábúsoqme iwíáh íre iwíáhia peh sunkíkírabeq míáhwe. 22 Ite ahte bia ké úne éra saiyoéra múguwahgu ke úkowe.

23 Manikánka anotah aní ména ahriahri mía míairara wehuke íre mía míaowe. Maniká auwera abehq náneq wehukéní awankátate kuruqme mirarera minawarinsábé iwíáh iwíáh atáhwe. Kabarame ménkámehnkámé karahrahahme abehq náneq awankátate kuruqme mirarera, Itene manikáne éra minawarinsábé iwíáh iwíáh atáhwe.

Ómiga ahbabáq aruqaruro ke wóe i ehwéhne.

24 Segá mirao puana Manikánka se suena áwé tagehrara sene sirupipeq sirutaboiro ahabábáq mira aruqaruowe. Wahba sobaruqnahbaruron-sabé ahabábárowe. 25 Manikáne aiq pútaq sansá suera péhepehe iwíáhéra wene sánsá íre sehgiówe. Maniká moke náneq miraro anínsábé íre iwíáh iwíáhia peh Manikánka miraro naneqmarinsabé iwíáh iwíáhowe. Manikánka moke náneq miraro puq wensabé iwíáh iwíáh atonawe kaweq sansáne. Aiq pútaq míre.

26 Segá mira áhbábáronsabé Manikánka se suena áwé tagehre. Áwé tagehrara sega áhnte íre mirao naneq miraéra ahabábáq aruqaruowe. Ahronká sensuwehqsó suera síwáhu ahréróné sinonka sobaruqnahbaruowe. 27 Wehga moq sene ahroero suera síwáhu wehné sinonkansabé sirutaboiréra sobaruqnahbaruowe. Mí sansámé anotah siyehiteh sansánirara pehipi mira aruqaruowe. Segá mira áhbábáq aruqaruro puana sene iwíáhwé sene sinonkame íre kaweragire.

28 Segá Manikánsabe iuwahriehre iwíáho puana Manikánka se suena áwé tagehrara sega ahabábáq iwíáhéra íre mirao naneq miraowe. 29 Sene sirupipeq áhnte ahkaragáraakáq ahabábáqkakaq kéhre. Áhnte mensáméhnsánsábé sirutaboiro ke wóe. Íre tábúsoréh sánsáno ke wóe. Ebehyabé suwahbeh ke wóe. Mó kené мэnsámehnsánsabe aigará pabeki ke wóe. Wehuke subiq sueyabe suwahbeh ke wóe. Se tobeh aruqaruro ke wóe. Se péhe éhwéhnue mó kené мэnsámehnsá mewe meweo ke wóe. Mó ke íre kawerarítáh ké wóe. Síéhuru aruqaruro ke wóe.

30 Mó keyábé péhe éhwéh arítáh ké wóe. Manikánsabe suwahrieh ke wóe. Aboawah weh áhreyábé abehq éhwéh arítáh ké wóe. Se saiyoéra seye síwíq pankeráh ké wóe. Ahbabáq áhwárah ke wóe. Sinoibone ehweh anterúáh ké wóe. ³¹ Se múguwahgu ke wóe. Itega miraoneheqmúne e ehwéh anterúáh ké wóe. Sensuwahrahyabé íre suwahbeh ke wóe. Mó keyábé iuwahriehre éra íre séhréh arítáh ké wóe.

³² Manikánka mina tahnsa pukorahi ahabábq aruqaruro ke kamah arinawire. Segá minayabe irera anetaníbo íwíáhowe. Anetaníbo íwíáhéra mira ahabábq aruqaruréra mina tahnsa áhbábáro keyábé kawerowe aritera iwíáh iwíáh arítáhwe. Manikánka moke mina tahnsa áhbábq ké anotah-taq kamah arinawire.

2

Manikánka ómi kené arambehri tagéna sain-suahna ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímáríno, ite iwíáhóme mi ahabábq ké íre kaweq ke wóe éq peh ite kaweqtaq mía míaúne iwíáhowe. Aneqsabé mira iwíáhóo? Itega moq mi ahabábq mira aruqarurowe. Se ahabábq ke woe eme iteitensabéákq mirarewe. Itega moq mi ahabábq mirao puq iteitensabéákq mirarewe. Minayabe, Ómi itega kaweqtaq mía míaúne íre irarerahowe.

² Ite tagarionawe Manikánka tábúsoqme iwíáhéna mina tahnsa áhbábq ké ehweh aritena kamah arinawire. ³ Se ahabábq ke woe iwíáhéq itega moq mi ahabábq mirao mino? Néne iyahnabo anímáríno, Manikánka ite íre kamah

ainawire íwíáhoo? Ahqáho. Wega moke ahbabáq ke monseráhnue kamah ainawire.

⁴ Manikánka itensabé arutaboiritena íwénunire. Íwénunéna íre apubúue kamah aíre. Minayabe, Anetaníbo. Pehipi ahbabáronehe íwíáhoo? Itene ahbabáq sansa sueq wene sánsá sehgigeheéna Manikánka itensabé arutaboiritena íwénunire. Minawé íre ahtebaho?

⁵ Itene ahbabáq sansa íre sueq peh píribahriéq, Ite iuwahbeh sansá miraoneheqmúne íwíáhonsabé itene ahbabáq áhnte aginae. Áhnte agirana Manikánka ehweh aitahna tanáhráq tábúsoqme iwíáhéna anotah kamáh ainawire. ⁶ Wega wehukene arambehri agehmarena ehweh aritena sainsuanawire.

⁷ Mó kegá Maniká míéhrabeq téhrehabeq pokéra we tahnsá méyabe suwahbehre. Manikánka sensabé, Kawerowe ariteyabe suwahbehre. Ahriahri oga mérapeq pokéyabe suwahbehre. Mina tahnsa suwahbeh kegá kaweq sansá mira aruqarurirataq Manikánka oganúq sitankéhe. ⁸ Mó kegá peh seyene iwíáh mira aruqarurowe. Sega aiq pútaq sansá íre sehgira peh ahbabáq aruqaruro puana Manikánka mi keyábé anotah abíáhnsá aritena kamah arinawire.

⁹ Manikánka moke ahbabáq ke kamah arinara síerinayabé uwo uwo oneherawoe. Téhwe Manikánka ahbabáq Asiú ké kamah ariena anehe ahbabáq nahnsó kéákák kamah arinawire.

¹⁰ Manikánka kaweq sansá mira aruqaruro keyábé, Kawerowe aritena siru ukiq sitena, Néne téhrehabeq kíóro. Anotah anímárí míagehe aritankéhe. Téhwe wega kaweqtaq míáh Ásíú

kéyábé mirareritena anehe kaweqtaq míáh náhnsó kéyábé mirareritankéhe. ¹¹ Manikánka moke mi kené arambehri agehmarena tábúsoqme iwíáhéna saraqmarena sainsuanawire.

¹² Nahnsó kegá Mósísiga sehgióro ú ehweh siahrrerate íre irera sega ahbabáronsabé iraipéq pokigehe. Asiu kegá Mósísine ehweh irera ahbabáronsabé Manikánka Mósísiga sehgióro ú ehwehniká irarúnserahnue ehweh aritena kamah arinawire. ¹³ Asiu kegá Mósísine ehweh sene siahrrerate íráhwe. Minayabe Manikánka mi keyábé, Ite kaweqtaq míáhwe pehipi irareritankéhbo? Ahqáho. Írakaumo. Peh morá moke mi ehwéh sehgió kéyábé, Ite kaweqtaq míáhwe irareritankéhe.

¹⁴ Nahnsó kegá mi ehwéh siahrrerate íre irera pehipi sehgiónsábé sirupipeq kaweq sansá ahtebahwe. ¹⁵⁻¹⁶ Mi ehwéh íráhnsábé sehgió? Ahqáho. Manikánka sirupipeq kaweq sansá arítéhnsábé sehgiówe. Segá ahbabárotaq sirupipeq umeh agirara kaweqtaq míáhtáq sirupipeq eyoyó agire. Ínéga kaweq ehwéh teiúmé Manikánka Sísa Karáhénsabe, Wehukene sirupipeqté épéráhpéro sansánsábé sainsuo atéhre. Minayabe Sísa tuina tanáhráq wehukene sirupipeqté sánsánká seye sainsuankéhe.

Asiu kegá Mósísine ehwehnka séhréh aitankéhe íwíáho ehwéhne.

¹⁷ Itewe árahoo? Ite Asiu anímárí múne éq Mósísine ehweh sehgiune éq ite Manikáne animárí múne irare irareowe. ¹⁸ Maniká awahbeh sansá tagarione éq Mósísine ehweh aiq irone éq minayabe ite tábúsoqme iwíáhorahúne ewe.

¹⁹ Ite iwíáhóme itewe Manikáne ah íre tagaríáh ké sokigiúna anímárí múne íwíáhowe. Sunkíkírabeq míáh ké kawerue nogigeheéq ite sene kánéq tahnsa míone íwíáhowe. ²⁰ Áhwára áhwára ke kaweraritone íwíáhéq káriq anímárinseq íre íráh kéreq síwáhnorúne íwíáhowe. Mósísine ehweh matawéq aiq moke iahtebóna puaq mi arámbéhrí miraorahúne íwíáhowe.

²¹ Itega mó ke síwáhnoréq mina síwáhnoro ehwéh aneqsabé itewe íre sehgióo? Itega mó keyábé, Aebóiyeho eme aneqsabé itewe aebóo? ²² Itega mó keyábé, Mó kené ahre abariiyeho eme aneqsabé itewe mó kené ahre abarioo? Itega mó keyábé, Abehq náneqsabé manikáne ateq iwíáh íwíáh atého eme itewe aneqsabé péhepehe manikáné árótu nahtápéq kéh náneqmarí aebóo?

²³ Itega iteitene íwíq pankereq Manikánka sehgióro i ehwéh teri terinome itewe aneqsabé mi ehwéh anteruaho? Mirairataqmé Manikánsabe éhruru atáhwe. ²⁴ Manikáne ehwehnka mahraréna, Itega ahababárirataq nahnso kegá tagéra Manikánsabe éhruruorahowe ire. (*Aisaia 52.2; Esekiel 36.20-23*)

Mina onserah itega Manikáne ehweh anterúáhnsábé tagah kegá wensabé éhruruowe.

Íre síú amurúruáhnsábé Asiu keúra míáhwe i ehwéhne.

²⁵ Ite Asiu kegá íú amurúruueq Manikánka sehgióro i ehwéh sehgiónaraq aiq kawerire. Wene ehweh anterúáh Ásíú kéwé nahnso ke síú íre amurúruáh ké tahnsa úkowe. ²⁶ Síú íre amurúruáh kegá Manikáne ehweh sehgiótáq wega sensabé, Ite Asiu keúra tahnsa míáhwe arítáhwe.

27 Ite Asiu kewé íú amurúruona kewé Manikáne ehweh kéhraq íre sehgiówe. Minayabe nahnso ke síú íre amurúruáh kégá wene ehweh sehgirataq ite Asiu kegá minayabe tagéq íre kawerurone íwíáhigehe. 28 Asiu anínurame insebo? Peh morá wene áú amurúrutai aní Asiu anínura mire íwíáhoo? Írakaumo. Íre minayabe Asiu anínura míéhre. 29 Íre peh síú amurúruáh sánsá miraonka Asiu keúra úkowe. Íre púkuipéqté éhwéh íráhnká peh morá Manikáne Awanka wehukene sirupipeq sogiqtaté tahnsa amurúruéhnká sirupipeqkákákq sene iwíáhipeqkákákq kawerarítéh ké Asiu keúra úku úkuowe. Íre wehukega peh Manikánka mina tahnsa kényábé, Kawerowe arítéhre.

3

Manikáne sansá peh kaweq sansáne i ehwéhne.

1 I te Asiu kené sánsánká nahnso kené sánsá kiotaikiro? Íú amurúrue sansa miraonsabé aneq kaweq naneq kanabo? 2 Manikánka áhnte kawéq náneq ite Asiu ke náí náínúwe. Téhwe Manikánka wene ehweh ite Asiu ke teiena, Néne sánsá auráq matíáhhro aitowe.

3 Mó Asíú kégá Manikáne ehwehnsabé íre aiq pútare atówe. Íre aiq pútare atónsabe Manikáne ehweh abehq úkiro? 4 Írakaumo. Peh aiq pútaq éhwéh kagaire. Minayabe Manikáne ehwehna irarinserahnéna,
 Arega iraréna éhwéh aiq pútaraginkehe.
 Aiq pútaragínara wehukega tagagehe.
 Wehukega ehweh atéhrataq arega se
 kiotaikinkehe ire. *(Buk Song 51.4)*

⁵ Wehukega iwíáhue iraréra, Itega ahbabárúnaga Manikáne tábúsoréh sánsá ábóraq máréhre iwíáhowe. Mira iwíáhéra, Minayabe Manikánka kamah ainawe we áhwára áhwára iwíáhéna íre kawerire ewe. Mah iwíáhwé peh wehukene iwíáh wíre. Ite mina tahnsa iwíáhonehknono?

⁶ Ahqáho. Írakaumo. Mi iwíáhwé peh abehq iwíáhe. Manikámé áhwára áhwára iwíáhi aní tahirímé wega mah kehiná kéhiná íre tábúsoqme ehweh aitéh irino.

⁷ Wehukenínká mó iwíáhue iraréna, Ínéga péhe éhwéh irarunka peh Maniká aiq pútari aní mire ue ábóraq máréhre iwíáhíre. Iwíáhéna, Minayabe néne péhe éhwéh íráh kégá Manikánsabe iwíáh iwíáhígehe ewe. Mira iwíáhéna, Wegá néne ahbabáqsabe ehweh aintahnawe árahinsabébo? Ehweh aintéhmé we áhwára áhwára iwíáhéna íre kawerire ewe.

⁸ Mina tahnsa iwíáho kegá, Pehipi ahbabáronehe ewe. Ahqáho. Manikánka mina tahnsa iwíáho keyábé ehweh aritena kamah arinawire. Kamah arinawe ábéranawire. Mó kegá péhenéra, Íné Poraga mahraréna, Itene ahbabáqka kaweq sansá ábóraragire éna minayabe pehipi ahbabároneheqmúne síwáhnorire ewe. Írakaumo. Mi kewé péhe éhwéh aintáhwe.

Mó morá kaweqtaq mía míai aní íre míéhre i ehwéhne.

⁹ Aneq iwíáhonehknono? Nahnsó kegá ahbabárowaqme peh morá ite Asiu ke kaweqtaq míone iwíáhoo? Ahqáho. Írakaumo. Ahbabáqka ite Asiu kereq nahnsó kereq ite ómi saiqnaríéhre

teiú mino? ¹⁰ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Kaweqtaq mía mía ke mía ho?

Írakaumo. Íre miáhwe.

Mó morá kaweqtaq mía míai aní írakaunuránowe.

¹¹ Maniká awahbeh sansá sega íre ahtebahwe.

Wensabé iuwahriehre éra we íre anebahrowe.

¹² Ómiga Manikáne ahme aiq súáhwe.

Suera moke abehq ke úkowe.

Kaweq sansá mirai anímé mó morá írakaunuránowe.

¹³ Sirupipeqté éhwéh íre kaweq éhwéh púara

pusa ké karesa kúnkúninserah ke wóe.

Sene áwéhipeqté péhe éhwéh kisuq kisurowe.

Wehenka wehuke pehta q pukorahi naneq wehukene sinonkapipéq sítéhnserah sene péhe éwéhniká wehuke íre kawerarítéhre. (*Save-man 7.20; Buk Song 5.9, 14.1-3, 140.3*)

¹⁴ Sega ehbo éwéhnikákáq tobeh éwéhnikákáq irare irareowara mó kené sirupipeq umeh arítáhwe. (*Buk Song 10.7*)

¹⁵ Sega mó ke peheráhnue subiq suq subiq surowe.

¹⁶ Pokorabeq mibeqté ké ahbabáq aritera

íre kawerarítáhwe.

¹⁷ Mó kereq morá íwíáhue mé sansa íre miraowe.

¹⁸ Manikánsabe íre áhrowe ire. (*Buk Song 36.1; Aisaia 59.7-8*)

¹⁹ Mósísine ehwehme ite Asiu kegá moke sehgihehéna Manikánka mi éhwéh iuwe. Iuwaqme íre sehgoráhúne. Minayabe ite tábúsoqme sehgiune íre irarerahúne. Ite tagarionawe Manikánka itereq mah kehiná kéhínánseqne ahbabáqsabe ehweh aitanawire.

²⁰ Mósísine ehweh anteruonayabé Manikánka, Ite kaweqtaq míáhwe íre aitankéhe. Minayabe wehukenínká, Íné Manikáne ehweh aiq tábúsoqme sehgiúge irarerahiro? Ahqáho. Írakaumo. Moke mah kehiná kéhínánká mi ehwéh anteruona puaq ite ahbabáq animárí múne tagarawéq mi ehwéh íre irarerahúne.

Sísa Karáhénsabe aiq pútare atéh ánimé peh kaweqtaq miéh áníne i ehwéhne.

²¹ Manikánka Mósísine ehweh sehgió keyábé, Ite aiq kaweqtaq míáhwe teriro? Írakaumo. We mó sansánire. Amahnága mi sansá ábóraragirana wega itensabé, Aiq kaweqtaq míáhwe irarerahire. Mi sansánsábé Mósísireq Manikáne ehweh iraru kereqka aiq iraruwe. ²² Mi sansámé mahraréna, Manikánka moke Sísansabé aiq pútare atáh ké kaweraritena aiq kaweqtaq míáhwe aritéhre. Asiu kené mó ah, nahnso kené mó ah írakaumo. Manikánka Asiu kereq nahnso kereqsabé peh morá íwíáhéna peh aiq pútare atáh keyábé kaweraritena kaweqtaq míáhwe íre.

²³ Ite moke mah kehiná kéhínánká ahbabárurauna puaq Manikánka kaweqtaq mía míainserah ite kaweqtaq íre mía míaorahúne. ²⁴ Sísa Karáhéga itene ahbabáq paiqmaro púana Manikánka séhréh aitená wáh insahwé aitená itensabé, Ite kaweqtaq míáhwe aitéhre.

²⁵ Naho naho Sísa íre tutaq Manikánka ahbabáq ke síwénunéna mi tanáhráq íre apubúue kamah ariuwe. Wega wenahni eqmarowana Sísa pukútaq wene korahqtaté wehukene ahbabáqsabe paiqmarowe. Minayabe Manikánka Sísansabé aiq

pútare atáh ké kawerarítéhre. Mina ireq Maniká anotah kawéq áníne íwíáhúne.

²⁶ Manikánka miraúnsabe amahnága itega, Maniká tábúsoréh áníne tagarione. Wega moke Sísansabé aiq pútare atáh ké kawerarítéhre.

²⁷ Minayabe iteitensabé iwíáh íwíáhonehknono? Írakaumo. Iteitega Mósísine ehweh tábúsoqme miraúnayabé Manikánka itensabé, Ite kaweqtaq míáhwe aitehro? Írakaumo. Peh morá Sísansabé aiq pútare atona puana itensabé, Ite kaweqtaq míáhwe aitéhre.

²⁸ Manikánka Mósísine ehweh tábúsoqme sehgi ánínsabé, Are kaweqtaq míáhne atehro? Írakaumo. Ite tagarionawe peh wenahnínsabé aiq pútare atéh ánínsabé, Are kaweqtaq míáhne atéhre.

²⁹ Manikámé peh morá ite Asiu kené Manikápo? Írakaumo. We moke ite Asiu kereq nahnso kereqne Maniká míre.

³⁰ Maniká peh morá ánínéna ite Asiu kereq nahnso kereqsabé peh morá íwíáhíre. Ite Asiu kereq nahnso kereqka wensabé aiq pútare atonayabé Manikánka itensabé, Ite kaweqtaq míáhwe aitéhre. ³¹ Minayabe Mósísine ehwehnsabé abehq éhwéh míre éq anetaníbo enehknono? Ahqáho. Írakaumo. Manikáne ahninkáwánsabé aiq pútare atona puag Mósísine ehweh kaweq éhwéhne págegeue irarúne.

4

Manikánka Ébárahma kaweqtaq míéh áníne ú ehwehne.

1 Ébáráhmawe ite Asiu kené igaqna míowe. Wensabé aneq iwíáhonehknono? 2 Ébáráhmaga kaweq arámbéhriúnsabe Manikánka, Are kaweqtaq míahne atoo? Írakaumo. Wene arambehriyabé Ébáráhma kaweqtaq míahne atotaq tahirímé wewensabé iwíáh iwíáhhú irino. Íre wega arambehriúnsabe peh morá Manikánka miraúnsabe Ébáráhmaga wewensabé íre iwíáh iwíáhorahúwe. 3 Manikáne ehwehnka mahraréna, Manikánka teawu ehwehnsabé Ébáráhmaga aiq pútare atonsabe Manikánka wensabé, Are kaweqtaq míahne atowe ire. (*Stat 15.6; Jeremaia 2.23*)

4 Arambehri anínká ápeq pehipi íre meyéhre. Wega arambehrii puana wene wahnahnka ápeq áwíre. 5 Wehukenínká wewene arambehriyabé íre iwíáh iwíáhia peh ahbabáq ke kaweraritahráhi anínsábé aiq pútare atéhrana Manikánka mi anínsábé, Are kaweqtaq míahne atéhre.

6 Manikánka, Ite kaweqtaq míáhwe arito keyabé Tébitiga naho naho iraréna iwíáh iwíáhhúwe. Íre sene kaweq arámbéhriyábé kaweraritowana iwíáh iwíáhhúwe. 7 Minayabe Tébitiga Manikáne púkuipéq naho aiq sehiranue mahraréna, Manikánka sene ahbabáq kaqsuena kawerarítéh kéwé sirupipeq eyoyói ke méra iwíáh iwíáhowe.

8 Itene Wahnahnka sene ahbabáqsabe íre ehweh arítéh kéwé sirupipeq eyoyói ke méra iwíáh iwíáhowe úwe. (*Buk Song 32.1-2*)

9 Manikánka kawerarítéhrara sirupipeq eyoyói kewe peh morá síú amurúruáh Ásíú kébo? Ahqáho. Íre sebatare. Manikánka síú íre amurúruó nahnsó kéreq moq kawerarítéhrara sirupipeq eyoyóire. Ébárahmaga Manikánsabe aiq pútare atonsabe Manikánka wensabé, Are kaweqtaq míahne atowe teiewóge. 10 Ébárahmane áú íre amurúruotaq kaweqtaq míahne atoo? Wene áú amurúruotaq kaweqtaq míahne atoo? Árahtaq kaweqtaq míahne atoo? Wene áú íre amurúruotaq kaweqtaq míahne atowe.

11 Wene áú íre amurúruotaq Ébárahmaga Manikáne ehwehnsabé aiq pútare ato púana wensabé, Are kaweqtaq míahne atowe. Kaweqtaq míahne atonsabe mó ke sokigi arinkeheéna anehe Manikánka Ébárahmansabé, Áú amurúruo atowe. Minayabe Ébárahmaga Manikánsabe téh aiq pútare ato púana síú íre amurúrusa peh moke aiq pútare atáh kéné sinahbúwá úkirana Manikánka wensabé, Ite kaweqtaq míahwe arítéhre.

12 Asiu kegá pehipi síú amurúruáhmé Ébárahmawe sinahbúwábo? Írakaumo. Ébárahmane áú íre amurúruótaq wega Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atowe. Aiq pútare atowara wega aiq pútare atáhnserahno kewé Ébárahmawe sinahbúwá míéhre.

Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atéh éhwéhne.

13 Manikánka Ébárahmareq wene anahwaréhreqsabé, Mókakewe itega mah marákó marákó awaq miagéhe teriuwe. Segá Mósísine ehweh kawerue sehgiúnsabe teriuwo? Írakaumo.

Sega Manikáne ehwehnsabé aiq pútare ató púana wega sensabé, Ite kaweqtaq míáhwe aritena awaq miagéhe teriuwe.

¹⁴ Peh Mósísine ehweh kawerue sehgió kégá awaq míáhtáq tahirímé Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atáh ké íre awaq míówana Manikánka mirainauge ú ehwehmé abehrúki irino. ¹⁵ Manikánka Mósísine ehweh anterúáh ké kamah arinkéhe. Nahnsó kegá Mósísine ehweh sene siahrrate íre írátíáhwe. Minayabe itega mi keyabé íre ehweh aritahráhué.

¹⁶ Manikánka Ébáráhmareq moke wene anahwaréhreqsabé iwíáhéna, Séhréh ariteyabe níre éna ínéga mirainauge úwe. Mirainauge ú púana wensabé aiq pútare atáh ké kaweraritankéhe. Manikánka peh morá Mósísine ehweh sehgió ké kaweraritankéhbo? Írakaumo. Ébáráhmaga wensabé aiq pútare atonserahno kereq moq kaweraritankéhe. Ébáráhmawe ite Manikánsabe aiq pútare atona kené iteinahbúe. ¹⁷ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Ínéga miraunka arewe áhnte nahnsó náhnsóné sigaqna míankehe ire. *(Stat 17.5; Aisaia 48.13)*

Ébáráhmaga wensabé aiq pútare atotaq Manikánka tagéna wensabé aiq pútare atáh kéné sigaqna míankehe atowe. Ébáráhmaga aiq pútare ato anímé we Manikánéna pusa ké oganúq sitena íre kéh náneq ábóraq kahno atéhrana ábóraragire.

Ébáráhmaga Manikánsabe kawerue aiq pútare ato ehwéhne.

18 Manikánka wensabé, Arewe áhnte nahnsó náhnsóné sigaqna míankehe úwana Ébáráhmaga aiq pútare atena áwénunúwe. Manikánka, Arenanahréh áhnte míagehe atonsabe Ébáráhmaga mi ehwéhnsabé aiq pútare atena áwénu aruqarurúwe.

19 Aiq pútare atena áwénu aruqaruréna peh íregárita q ópéq 100 ópéq míonsabe naho korééna wene anonka taropagúwe. Wene ahre Sárahe orení úkúnsabe wega ani íre maqmiahráhuwe. Minawé Ébáráhmaga tagéna, Manikánka tení éhwéh péhe éhwéhpómo íre iwíáhúwe. Írakaumo. Mira íwíáh íre iwíáhia peh aiq pútaq aginawire éna áwénunúwe. 20 Áwénunéna árahinabomo íwíáh íre iwíáhia peh teawu ehwéhnsabé aiq pútare ato puana págegeue ambubu atawéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atowe.

21 Iwíáh iwíáh atena, Manikánka moke miraorahi aní púana wega teniátái ehwéh aiq pútaraginawire iwíáhéna áwénunúwe. 22 Ébáráhmaga Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atonsabe Manikánka wensabé, Are kaweqtaq míahne atowe.

23 Manikánka wensabé, Are kaweqtaq míahne ato ehwéhmé íre peh morá Ébáráhmansabé sehiranúwe. Írakaumo. 24 Itensabéákáq teíre. Sísa itene Wahnah pukúwana Manikánka we iriwe oganúq atowe. Itega oganúq ato anínsabé aiq pútare atáhnaraq wega itensabé, Kaweqtaq míahwe aitankéhe.

25 Segá Sísa subiq suaneherautaq Manikánka mi ke íre saiqnaritowara subiq súówana itene ahbabáqsabe putiowe. Ite kaweraitankehéna Manikánka we iriwe oganúq atowe.

5

Manikánka itensabé, Ite kaweqtaq míáh ké wóe ú ehwehne.

¹ Sísansabé aiq pútare ataráúna puana Manikánka kaweraitena, Kaweqtaq míáhwe aitáraire. Wega kaweraitaráinsabé ite insahwé aitená irunukiq ita itaire. Itene Wahnah Sísá Karáhénsabe mirauráinka Manikánka irunukiq ita itaire.

² Sísansabé aiq pútare ataráuna puana Manikánka itensabé, Ínéba sero éna séhréh aita aitaire. Séhréh aitéhraq Manikánka kaweqtaq míá míainserah itega mókake weba méq we tahnsánue kaweqtaq míá míaoneheqmúne íwíáhúnayabé itene iru eyoyóire.

³ Íre peh morá minayabe iru eyoyóire. Íre kaweragi tanáhráq ebeqme itene iru umeh agire. Mi tanáhráq íwíáhéq, Sísane sánsá íre sueq peh ambubu atione íwíáhúne. Mira íwíáhúnayabé itene iru eyoyóire. ⁴ Manikáne sánsá ambubu atíáhnaga ahbabáqsabe ahqáho atahráhúne. Ahqáho atáhnaraq wega séhréh aitanawire íwíáhéq wega ite kawerai-tanawire éq áwénunúne. ⁵ Áwénunúnaraq íre pehipi áwénunúne. Írakaumo. Manikánka Wenawa iteba eqmaq áuwátáiraq ite mó keyábé irutaboorige-heéna wenawanka séhréh arite sansa sokigi airaq ite íre pehipi áwénunúne.

⁶ Ite ahbabáq aruqaruréq kaweqtaq íre míahrahúnana awehraq tanáhráq Sísá Karáhéga ite meirena kaweraitanieéna putiowe. ⁷ Tábúsoréh ání séhréh atanieéna mó anínká pukinabo? Írakaumo. Minawé íre wehukene sánsáne. Anotah kawéq ání séhréh atanieéna mó anínká pukinabomo.

⁸ Ite ahababáq animárí míaraunaraq Sísa Karáhéga ite kaweraitanieéna putiowe. Miraú púana Manikánka itensabé anotahtaq arutaboirire ue aiq sokigi aíre. ⁹ Sísa Karáhé putiotaq wene korahq tunsabe Manikánka itensabé, Kaweqtaq míáhwe aitéhre. Kaweqtaq míáhwe aitena ite anotah sehréh aita aitaéna mókake mó ke ehweh aríténa ite íre ehweh aitanawire.

¹⁰ Ite Manikáne naruo anímárí míaraunaraq we-nahni putionsabe Manikánka insahwé aitaráire. Amahnága Sísa oga mía míai anínká ite insahwé aitarái kebá ména séhréh aita aitaire. ¹¹ Minawé aiq pútaq ehwéhnsabé iwíáh íwíáhúne. Maniká Iteribonsabé moq iwíáh íwíáhúne. Itene Wahnah Sísa Karáhéga insahwé aitéhnsabé Maniká Iteribonsabé anotah iwíáh íwíáhúne.

*Éhrámaga miraúnka puké sansa áhwárowana Sísa
miraúnka oga mé sansa áhwáro ehwehne.*

¹² Itega tagarionawe naho naho mah marákó marákó ahababáq íre kotaq peh morá ánínká ahababáq áhwárowe. Wega ahababárúnka puké sansa áhwárowe. Moke anehe piah ké moq ahababárunonsabé puku pukuowe. ¹³ Mósísiga sehgióro ú ehweh íre irarútaq mah marákó marákóipéqté kégá ahababárowe. Sehgióro ú ehweh íre irarú púana Manikánka mó aniné ahababáq mó aniné ahababáruwe íre iwíáhúwe.

¹⁴ Ahababáq íre iwíáhúwara Éhrámareq wene animárinseq puku pukuowe. Mósísi mío tanahráqkákáq pukuwe. Éhrámaga Manikánka pehragáhno ú ehweh anteruowara anehe piah kégá moq ahababárára pukuwe.

Éhrámawe anehe sú aníné pikísah tahnsáne.
 15 Éhráma peh morá ání ména o sansa áhwárówana we anehe sú anímé peh morá ánínká moq o sansa áhwárówana íre monseráh sánsátaré wíre. Ahqáho. Írakaumo. Sísane sánsánká Éhrámane sánsá kiotaikire. Éhrámaga ahababárúnsabe wereq moke mó kereq puku pukuowe. Sísa Karáhéga áhnte ke séhréh aitanieéna itene ahababáqsabe putiowe. Putionsabe Manikánka itensabé arutaboiréna séhréh aitena oganúq ítéhre.

16 Oganúq ítéh sánsámé Éhrámaga ahababáru sansámé íre peh morá sánsáne. Ahqáho. Írakaumo. Oganúq ítéh sánsánká ite kaweraitehrana Éhrámaga ahababárú sansanká ite anotahtaq íre kaweraitéhre. Éhrámaga peh morá ání ména ahababárúnsabe Manikánka ite ómi kamah aiuwaq pukorahúne. Áhnte ahabábárowana Manikánka o sansanue oganúq itena itensabé, Kaweqtaq míáhwe aitéhre.

17 Peh morá ánínká ahababárúnsabe ahababáqka áhnte wehuké saiqnariéhrara puku pukuowe. Puku pukuowana oganúq ítéh sánsánká Éhrámaga ahababárú sansa kiotaikire. Sísa Karáhéwé peh morá ánínká miraúnka Manikánka íné eqmaq núwátáirana iteba míarauta q págege arámbéhríéna ótaq sansá, itega íre tagariaro sansánurauta q pehwehrue míaraugaq tagarowe. Itega mina tagéq ahtebahme Manikánka íné eqmaq núwátái aní ména wene arambehri tábúsoqme mira aruqaruruge.

18 Kawerue iratíáhro. Éhrámaga ahababárúnka moke ahababáronsabé Manikánka ómi mah ke-

hiná kéhíná ehweh aritahráhire. Sísá Karáhéga kaweq sansánúnka Manikánka ómi mah kehiná kéhínánsábé, Kaweqtaq míáhwe aitena oganúq itahráhire. ¹⁹ Éhráma peh morá ání ména wega Manikáne ehweh anteruonsabe áhnte wehuké ahbabáq ke úkowe. Sísaga peh morá ání ména Wenabone ehweh tábúsoqme sehgiunsabe áhnte wehuké kaweraito púaq kaweqtaq mía míaorahúne.

²⁰ Wehukega ahbabáq áhnte kéhre siahtebageheéna Manikánka sehgióro ú ehweh náriuwe. Ahbabáq áhnte agúwana Manikánka séhréh aitéh sánsánká ahbabáq sansa kiotaikire. ²¹ Ahbabáqka wehuke saiqnaríéhrara puku pukuowe. Itene Wahnah Sísá Karáhéga miraúnsabe Manikánka itensabé, Kaweqtaq míáhwe aitena oganúq itena áhntetaq séhréh aitena itensabé, Oga mía míaoro aitéhre.

6

Sísá pukútaq ite moq pukowana ehwéhne.

¹ Minayabe aneq iwíáhonehnikono? Mahra iwíáhonehnikono? Manikánka ite áhntetaq peh íregáritaq séhréh aítankéhboq ahbabáq aruqaruroneheqmúne iwíáhonehnikono? ² Ahqáho. Írakaumo. Pusa ké ahbabáq sansa súáhnserah ite moq pusa ké tahnsa méq ahbabáq suone. Minayabe árahue ahbabáq aruqaruronehnikono? ³ Ite pusa ké tahnsa úkuna tanáhráq íre ahtebaho? Ite wání meraunaraq itereq Sísá Karáhéreq morá ání tahnsa úkuraunana we pukútaq ite moq pukowane.

⁴ Ite wání meraunawe itereq Sísa Karáhéreq pukuraune. Pukuraunara we maisarótaq itenkakáq maisarówe. Maniká Iteribo págege aní ména Sísa Karáhé iriwe oganúq atotaq itenkakáq iriwe oganúq itowe. Ite o sansanigeheéna iriwe oganúq itowe.

Ite Sísa req oga mía míaúne i ehwéhne.

⁵ Sísa Karáhé pukúwaq ite moráráq pukéq wereq itereq morá aní tahnsa úkowane. Mina únserah Manikánka Sísa iriwe oganúq atotaq itereq moráráq iriwe oganúq itowaq wereq itereq morá aní tahnsa mía míaune. ⁶ Ite tagarionawe Manikánka itene irupipeqté áhbábáq íwíáh awankátaq táhparowe. Itene ahbabáq iwiáh parabaruanieéna Sísa awankátaq táhparótaq Manikánka itene ahbabáqkakaq mitaq táhparowe. Minayabe amahnága ahbabáqka ite íre saiqnariahrahire. ⁷ Itene ahbabáqka árahinsabé ite íre saiqnariahrahiro? Ahbabáqka pusa ké íre saiqnariahrahire. Ite pusa ké tahnsa úkúna puana íre saiqnariahrahire.

⁸ Sísa Karáhé pukútaq itereq pukowanayabé itereq wereq moráráq mía míaoneheqmúne. Mina aiq pútaq ehwéhne íwíáhúne. ⁹ Ite írátionawe Sísa Karáhé mó íre pukinae. We pukúwana iriwe oganúq ato púana we mó íre pukinae. Mó íre pukorahi puana peh oga mía míainawire.

¹⁰ We peh morá tánáhráq pukú púana mó íre pukinae. Pukúnka ahbabáq sansa aiq saiqnariehre. Amahnága we oga mía míaime Maniká awahbeh sansá miraire. ¹¹ Mina inserahnoro. Itene naho áhbábáq sánsá aiq suto puaq mó íre ahbabáronehe

íwíáhoró. Itereq Sísa Karáhéreq moráráq oga méq Maniká awahbeh sansá miraoneheqmúne íwíáhoró.

¹² Ahbabáqka itene pukorahi inónká saiqnariahnehboq ahbabáq apubúue súáhro. Itene irupipeqté íwíáhgá ite áúgi ínehboq ahbabáq íwíáh apubúue súáhro. ¹³ Itega irutaboiro naneq meyanehéq itene aiayahnka ahbabáriyeho. Ahbabáriyehboq ite mó anínká mó anínkáue Manikánsabe, Néne ninonka are áwúge. Wahnahnainto teawéro. Itega pusa ké tahnsa míarotaq Manikánka oganúq ítárái puaq wensabé áhrabéq, Arene kaweq sansá miraoneheqmúne teawéro. ¹⁴ Manikánka séhréh aitéh púana Mósísiga sehgióro ú ehwehniká íre ehweh aitéhre. Minayabe ahbabáqka ite íre saiqnaríehre.

Sehgíra sansánká ite saiqnarawé ehwehne.

¹⁵ Minayabe aneq íwíáhonehnikono? Manikánka séhréh aitéhraq Mósísine ehwehniká íre ehweh aitéhnsábé ahbabáq aruqaruronehnikono? Írakaumo. ¹⁶ Sehgíra sansánká saiqnaríehmé íre iahtebaho? Ite ahbabáq aruqarurirataq ahbabáqka saiqnariahnaraq pukoneheqmóe. Ite Manikáne sansá sehgírataq kaweq sansánká ite saiqnariahnaraq kaweqtaq mía míaoneheqmóe.

¹⁷ Menah itega ahbabáq aruqarururotaq ahbabáqka ite saiqnariaraire. Saiqnariaraitaq mó kegá aiq pútaq ehwéh íwáhnorurowaq ireq íwíáh íwíáhéq sehgirowana ahbabáqka saiqnariaraime Manikánka sabi iuwátáire. Minayabe Manikánsabe íwíáh íwíáh atone.

18 Kaweq sansánká ite saiqnariéhnsábé iwíáh íwíáh atone. 19 Íre irasa ké míéhboq kawerue irageheéna pahsuqme teiúge. Menah itega ahbabáqsabe irutaboiréq mira aruqaruronserah amahnága peh kaweq sansánsábé irutaboiréq kaweqtaq míáhro.

20 Ahbabáqka ite saiqnariaraitaq itega kaweqtaq íre míahrahurowe. 21 Itega ahbabáruro sansánsábé amahnága iyehitehre. Itega ahbabárurotaqmé kaweq apéq meroo? Írakaumo. Mina onserahno kewé pukoneherawoe.

22 Ahbabáqka ite saiqnariarairana Manikánka sabirutairaq wene arambehri anímárí úkurowe. Minayabe ite kaweqtaq méyabe iwíáh íwíáhéq oga mérapeq mía míaoneheqmóe.

23 Ahbabáqka saiqnariéhnká aneq apéq wehuke siro? Ahbabáqka saiqnariéh ké pukoneherawoe. Itene Wannah Sísa Karáhénsabe aiq pútare atona kewé Manikánka wáh kaweraitena oganúq itena, Sí sareq ahriahri mía míaoro aitéhre.

7

Oganúq itonsabe kaweq sansánonehe i ehwéhne.

1 Néne iyahnabo anímáríno, itega Mósísiga miraoro ú ehweh aiq ahtebahwe. Wehukene oga mé tanahráq mah ehwéhme anterúéhrrataq mi ehwéhnká ehweh aritahráhire. Se pukirataq mi ehwéhnká se íre ehweh aritahráhire. Minawé aiq írátíáh mino. 2 Mi ehwéhnká, Arenawehqpa mía míaúno únsabe wenawehq oga míéh tánáhráq áúwéh áhréwé mi ehwéh aiq anterúéhre. Wenawehq aiq pukirana mó weh kéréhmé mi ehwéh

íre anterúéhre. We puki puana mi ehwéh íre anterúéhre.

³ Wenawehq oga míéhtáq mó weh kéréhrana mi ehwéhnká, Are ahbabáq ini móne atéhre. Wenawehq pukínaraqmé we mó weh kérahrahire. Wenawehq puki puana mó wehkinsabé mi ehwéhnká, Are ahbabáq ini móne íre atahráhire.

⁴ Néne iyahnabo anímáríno, ite mi iní tahnsa móe. Sísa Karáhé pukútaq ite moq pukunsabé Mósísine ehwehnka amahnága íre ehweh aitéhre. Manikánka wenahni iriwe oganúq atowaq Sípane animárí ukéq wene arambehri miraoneheqmúne.

⁵ Iteitene ahbabáq iwiáhgá saiqnariarai puag Mósísine ehweh ireq mi ehwéhnsábé iuwahriehre éq pukorahúna ahbabáq aruqarurúne. ⁶ Sísa req moráráq pukowanayabé ite saiqnariarai naneq soraq iuwena Mósísine ehweh moq soraq sueq amahnága Manikáne Awanka sokigi aí ó sánsánúne. Íre Mósísiga sehgióro ú sansa peh Manikáne Awanka sokigi aí ó sánsá sehgioneheqmúne.

Ahbabáq sansanká ite ahbabáraitéhre i ehwéhne.

⁷ Ite ahbabáronaraqmé aneq iwiáhhonehknono? Mósísine ehwehme ahbabáq ehwehne íwiáhhonehknono? Írakaumo. Peh morá mi ehwéh írátáunsabé ahbabáq ani múge íwiáhuraage. Mi sehiránká mahraréna, Mó aniné ménsámehnsánsabe aigará pabekíneho ire. Mi ehwéh írátáunsabé íné tagaríomé mó aniné ménsámehnsánsabe nigará pabekime ahbabáq míre. ⁸ Mi ehwéh irena íre sehgiórahuraunsabé ahbabáqka íné saiqnariarairana áhnte íre kaweq

sansá néne nirupipeq áhwarairaire. Mósísine ehweh íre kéhtáq tahirí ahbabáq árahue ahtebóna iripo?

⁹ Mósísine ehweh íre írátáutaq, Íné kaweq aní múge íwíáhuraage. Anehe mi ehwéh kawerue irena, Ahqáho. Íné ahbabáq ani ¹⁰ púana pukorahuge íwíáhuraage. Wehukega oga míageheéna Mósísiga mi ehwéh irarúwe. Mi ehwéh irena, Íné íre oga míahrahuge éna peh pukorahuge íwíáhuraage. ¹¹ Mi ehwéh irena íre sehgióráhuraunsabé ahbabáqka péhe sánsá aintena saiqnariarairana, Íné pukorahuge íwíáhuraage.

¹² Minayabe anere enehnkono? Manikánka iwíáh atowana Mósísiga irarú ehwehmé Manikáne ehwehnéna tábúsoréh éhwéhnéna kaweq ehwéh míre. ¹³ Mi kawéq éhwéhnká íné íre kaweraintáráiro? Írakaumo. Mi ehwéh írátáugana ahbabáqka saiqnarawéna íre kaweraitáráire. Íné áhnte ahbabáq aní ména pukorahuge íwíáhinkeheéna mi ehwéhnká sokigi aníátáire.

Ahbabáqka ite saiqnariéh éhwéhne.

¹⁴ Ite írátíonawe Manikánka iwíáh atowana Mósísiga mi ehwéh irarúwe. Minayabe mi ehwéh kaweq ehwéhnirana ahbabáqka íné saiqnariéhrena Maniká awahbeh sansá íre sehgióráhéna peh ahbabáq aruqaruruge. ¹⁵ Íné nuwahbeh kawéq sánsá mirainie íwíáhume íre mira aruqaruruge. Peh íre nuwahbeh ahbabáq sánsá mira aruqaruruge. Aneqsabé mira aruqarurugo? Minawé íre niahteboge.

¹⁶ Íné nuwahrieh ahbabáq sánsá mira aruqarurugana Mósísine ehwehnka néne ahbabáq sokigi

anírana mi ehwéhme peh kaweq ehwéhne íwíáhuge.
¹⁷ Minayabe íre ínénéga peh nírupipeqté áhbábáq
 íwíáhgá saiqnariéhncá ahabábáq aruqaruruge.

¹⁸ Kaweq sansá mirainauge uganawe íre mi-
 raorahuge. Íre miraorahunsabé íné tagaríomé
 nírupipeq kaweq iwíáh íre kéhre. ¹⁹ Íné nuwah-
 beh kawéq sánsá mirainie íwíáhume íre mira
 aruqaruruge. Peh nuwahrieh ahabábáq sánsá mira
 aruqaruruge.

²⁰ Íné nuwahrieh ahabábáq sánsá mira
 aruqarurunsabé íre ínénéga peh nírupipeqté
 áhbábáq íwíáhgá saiqnariéhncá ahabábáq
 aruqaruruge. ²¹ Íné mahraue tagaríóge.
 Íné nuwahbeh kawéq sánsánsábé iwíáhutaq
 ahabábáqka saiqnariéhnsábé íre miraorahuge.

²² Manikáne sansá peh kaweq sansáne íwíáhéna
 mi sansánsábé iwíáh íwíáhuge. ²³ Mirainauge
 íwíáhugana nírupipeq mó iwíáh kéhre. Ahabábáq
 iwíáhgá kaweq iwíáh kiotaiki puana ninonka
 nírutaboíru ahabábáqká saiqnariéhhrana ahabábáq
 aruqaruruge.

²⁴ Íné ahabábáq ani mío púana nírupipeq
 áhnte umehire. Insega séhréh aintena sabi
 nuwankéhbo? ²⁵ Ahabábáqka saiqnariéhnsábé
 pukorahuge. Manikáne sansá sehgieyabe
 nírana peh nírutaboíru iwíáhgá saiqnariéhhrana
 ahabábáruge. Minayabe insega séhréh aintena
 sabi nuwankéhbo uge. Sísa Karáhé itene
 Wahnahnka miraúnka Manikánka séhréh aintena
 sabi nuwahráhire. Minayabe wensabé iwíáh íwíáh
 atóge.

8

Sísa Karáhéga itene ahababáq kaqiuwena Manikáne Awa iteba eqmaro ehwehne.

¹ Sehgióro ú ehwehnká Sísa Karáhéreq mía míaúna ke íre ehweh aitéhre. ² Aneqsabé íre ehweh aitehro? Ahababáqka ite saiqnariéhnsábé pukorahúnaraq Manikáne Awanka oganúq itena sabi íúwéhre. Sabi íúwéhrena Sísa Karáhéreq mía míaúnayabé íre ehweh aitéhre.

³ Mósísiga sehgióro ú ehwehnká itene ahababáq íre kaqiuwahráhire. Árahinsabébo? Itega mi ehwéh íre sehgoráhúne. Minayabe mi ehwehnká íre kaweraitahráhire. Íre kaweraitahráhinsabé Manikánka webataq wewega itene irupipeqté áhbábáq íwíáh kaqiuwankeheéna wenahni eqmarowe. Eqmarowana ite tahnsá wéhúkéní úkéna itene ahababáqsabe putiowe.

Itene ahababáqsabe putiotaq Manikánka mi ahabábáq kaqsuonsabe amahnága itene ahababáq iwiáhgá ite íre saiqnariahrahire. ⁴ Íre iteite iuwahbeh ahababáq iwiáhgá peh Manikáne Awanka iwiáhgá aitehraq we awahbeh iwiáhgá miraonsabé kaweq sansá Mósísine ehwehinka irari sansá mira aruqarurúne.

⁵ Sene sirupipeqté áhbábáq íwíáh mirao kegá ahababáq sansansábé iwiáhgá íwíáhhowe. Manikáne Awanka iwiáhgá arítéh árámbéhrí mirao kegá wene sánsánsábé iwiáhgá íwíáhhowe. ⁶ Sene sirupipeqté áhbábáq sánsánsábé iwiáhgá íwíáh howe kegá pukoneherawoe. Manikáne Awanka awahbeh sánsánsábé iwiáhgá íwíáh atáh kegá oga mía míaowana sirunukiq sítéhre.

7 Sene sirupipeqté áhbábáqsábé suwahbeh kegá Manikáne ehweh íre sehgira peh anteruera Manikáne naruo míáhwe. 8 Sene sirupipeqté áhbábáq íwíáh sehgió kegá Maniká awahbeh sansá íre sehgoráhowe.

9 Manikáne Awanka itene irupipeq mía míairaq itene irupipeqté áhbábáq íwíáh íre miraia peh Manikáne Awanka iwíáh aitéh íwíáh miraowe. Sísá Karáhéne Awanka wene arupipeq íre mía míai anímé we íre Sísá Karáhéne ani míre. 10 Itega ahbabárunonsabé itene inonka pukorahi naneq mire. Sísá Karáhéga itene irupipeq míéhraq kaweqtaq míahrahéq iteiyuwame oga mía míaoewe.

11 Manikáne Awanka itene irupipeq mía míainaraq wega Sísá Karáhé iriwe oganúq atonserah itene pukorahi inónká moq mókake iriwe oganúq itankéhe. Manikáne Awanka itene irupipeq mía míai puana mirainawire.

Manikáne Awanka séhréh aitéhraq ite Manikáne animárí úkorahúna ehwéhne.

12 Minayabe ite anotah arámbéhrí kéhre. Mi arámbéhríwé íre itene irupipeqté áhbábáq sánsá miraé arámbéhrí wíre. Ahqáho. Írakaumo. Néne iyahnabo anímáríno, 13 itene irupipeqté áhbábáq íwíáh mirairataqmé pukoneheqmóe. Manikáne Awanka séhréh aitéhnsábé itene irupipeqté áhbábáq íwíáh kaqsueq íre mirairataq oga mía míaoneheqmóe.

14 Manikáne Awanka iwíáh arítéh íwíáh sehgió kéwé Manikáne animáríne. 15 Manikánka Wenawa iteba eqmarowana Wenawanka ite saiqnarawéna áhre aitanabo? Írakaumo. Wene an-

imárí míageheéna eqmarowana Wenawanka ite págege aitéh púaq ite Manikánsabe, Iteriboe atone. ¹⁶ Manikáne Awanka itene irupipeq ména, Néne animárí móe tei teininsabé ite tagarionawe ite Manikáne animárí múne.

¹⁷ Ite Manikáne animárí míona puag ite mókake wega ina naneq kaweq naneq awaq mianeheq múne. Sísá Karáhé, iteruwahga aiq awaq mionserah itega mókake moke kaweq naneq awaq mianeheq múne. Segá Sísá áwíoqnonserah ite moq íwíoqnagehe. Íwíoqnehrataq Sísane sánsá kawerue sehgiónaraq mókake we tahnsá méq wereq mía míaneheq múne.

Kaweqtapéq awaq me ehwéhne.

¹⁸ Mah marákóipéq míona tanáhráq íerinka irupipeq umehire. Mókake téhrehabeq miáhnaraq áhnte kawéqtápéq púana irupipeq anotah eyóyóinae. Anotah eyóyói naneqka umehi naneq kiotaikína puana umehinsabé anetaníbo íwíáhéq kaweqtapéqsábé áwénunonehe. ¹⁹ Ite Manikáne animárí púana wega mibeqté kaweraitahna sansá sokigi ainaraq ahtebanehe. Mi tanáhráq sínaraqsábé moke Manikánka miráú naneqka arutaboiréna áwénunire.

²⁰ Téhwe moke miráú naneq anotah kawerarowana anehe abehrúkúwe. Íre wewega abehrúkúwe. Írakaumo. Peh Manikánka abehrúkúno atowana mira agúwe. (*Stat 3.17-19*)

Amahnága mi naneqka Manikánka kawerarahna tanáhráqsábé áwénunire. ²¹ Mókakewe moke miráú naneq mó íre kárékinae. Manikánka omasa tánáhráq moke mi naneq kawerarankéhe.

Ahbabáqka ite wene animárí íre saiqnariahrah inserah kareki sansánká moke miráú naneq íre saiqnariahrahire.

²² Ahre inínká ani maqmianaitaq érinšabé uwo uwoire. Ite tagarionawe uwo uwoinserah moke miráú naneqka naho naho uwo uwoéna amahnágaákáq uwo uwoéna kaweq tanáhráq sínaraqsábé áwénunire. ²³ Uwo uwoéna kaweq tanáhráq sínaraqsábé áwénuniraq ite wehukega moq uwo uwoéq áwénunúne. Manikánka Wenawa téh iteba eqmarowana iteba mía míaéna séhréh aitéhre. Minayabe anehe wega itene inonkansabé, Kaweq inónká úkúno aitena néne animárí móe aitanawire. Mi tanáhráqsábé arutaboireq áwénunúne.

²⁴ Manikánka ite kaweraitena oganuq itaráirana amahnága inonka kaweraitahna tanáhráqsábé áwénunúne. Áwénunúna naneq tagónaraq tahirí íre áwénunúna irino. Aiq tageh anínká mó íre áwénunire. Wega aiq tageh puana aneqsabé mó áwénuninkehbo? ²⁵ Itene iuranka íre tagóna naneqsabé áwénunúne. Manikánka aiq mirainawire íwíáhéq pehwehrue áwénunúne.

²⁶ Íre págege ke mionana Manikáne Awanka séhréh aitéhre. Manikánsabe, Aneq ehwéh púrerue teawenéhknono únana Manikáne Awanka séhréh aitéhre. Wega itene irupipeq míéhraq itega íre ehwehnorahúna tanáhráq peh mukaq mukaqsúnana ite séhréh aitanieéna wene iwíáh Maniká teawena iteitene umehi naneqsabé púreraitéhre. ²⁷ Manikánka itene irupipeqté íwíáh tagaríéhre. Wenawanka Maniká awahbeh sansá tagaríéh púana ite wene animárínsabé

púreraitéhrana Manikánka wene púreq ehwéh íréhre.

²⁸ Wenahni táhnsá míageheéna Manikánka omaq itowaq wensabé irutaboírúne. Ite tagarionawe ite meirena kaweraitanieéna Manikánka moke kaweq tanáhráqkákák moke íre kaweq tanáhráqkákák séhréh aitéhre. ²⁹ Téhwe Manikánka ite tagariowe. Tagarawéna wenahni táhnsá míageheéna ite omaq itowe. Sísa iteruwah ebeq kένα míowaq ite wenábáqmari míone. ³⁰ Manikánka ite omaq ito ke íáhrabéna itensabé, Kaweqtaq míáhwe aitéhre. Kaweqtaq míáhwe aitéhnsabé wega itensabé, Ínéba méq kaweqtaq mía míauserah míagehe aitowe.

Manikánka itensabé ahriahri arutaboíraitéh éhwéhne.

³¹ Manikánka itensabé, Ínéba méq kawetaq mía míauserah míagehe aitonsabe aneq iwíáhhonehknono? Wega ite íéhneh aitéhnsabé itene naruoga íre saiqnariahraho mino. ³² Manikánka wenahni íre saiqnatasa peh moke itene ahabáqsabe pukinkeheéna eqmarowe. Wega íre saiqnato puana moke kaweq naneq náiena séhréh aitanawire.

³³ Wene animarí míageheéna Manikánka ite omaq ito púana insega ite ehweh aitankéhbo? Írakaumo. Maniká wewega itensabé, Kaweqtaq míáhwe aitéhre. ³⁴ Manikánka kaweraito púara inserénga itene ahabáqsabe ehweh aitera kamahigéhbo? Írakaumo. Sísa Karáhéga itene ahabáqsabe putiowana iriwe oganúq atowana

wega amahnága Maniká Iteribone ayah púpeq ména itensabé púreraitéhre.

³⁵ Sísa Karáhéga itensabé arutaboiraítéhre. Íre kaweq tanáhráq sínawe, íeri tanáhráq sínawe, íwíoqné tanáhráq sínawe, ehwehráhna tanáhráq sínawe, tabonah tanáhráq sínawe, pukorahúna tanáhráq sínawe, ite subiqme kamah aíra tanáhráq sínawe Sísa itensabé íre arutaboiria peh iuwankéhbo? Írakaumo. Moke mi tanáhráq moq arutaboiraíténa iteba mía míainawire. ³⁶ Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Arene animarí mionayabé sega ahkakebopoq iubiq suaneherawoe. Wehukega sipisípiq subiq súáhnserah ite moq iubiq suanehe íwíáhowe ire *(Buk Song 44.22)*

³⁷ Moke teiyú tánáhráqsábé áhreonehnikono? Írakaumo. Sísa itensabé mi tanáhráqkákáq arutaboiraíténa íéhnehi puaq itene naruo kiotaikorahúne.

³⁸ Mó kegá miraonsabé wega itensabé íre arutaboiria peh túbáh aginabo? Írakaumo. Ite pukonaraqmé oga mionaraqmé Manikánka itensabé íre arutaboiria peh túbáh aginabo? Írakaumo. Íópeqté kéwé owainawamarímé anotah wahnáh kéwé sega miraonsabé Manikánka itensabé íre arutaboiria peh túbáh aginabo? Írakaumo. Amahnága íre kaweq tanáhráq kéhnsábé mókake íre kaweq tanáhráq sínaraqsábé Manikánka itensabé íre arutaboria peh túbáh aginabo? Írakaumo.

³⁹ Sehwerapeqté náneq kéhnsábéwé, maraipéqté náneq kéhnsábéwé, Manikánka moke miraro naneg

kéhnsábéwé Manikánka itensabé íre arutaboria
peh túbáh aginabo? Írakaumo. Itene Wahnah
Sísá Karáhé kéronayabé Maniká Iteriboga íre túbáh
agia peh ahriahri itensabé arutaboiraitanawire.
Minawé aiq tagaríóge.

9

Poraga Ísara keyábé arutaboirú ehwehne.

¹ Íné Sísá Karáhéne ani míó púana péhe éhwéh
íre teiasa peh aiq pútariahnsanuge. Manikáne
Awanka nirupipeq ména aiq pútaróne aintéhre.
² Nánuwahrah Isárá ké Sísá Karáhé íre tagaríáhnsábé
nirupipeq umeh agu aguire. ³ Nánuwahrah Isárá
kégá Sísá kéréra oga míáhtáq tahirímé íné iraipéq
pokéyabe íre ahqáho u irino.

⁴ Ísara ke Manikáne animarí míageheéna
Manikánka naho omaq itowe. Omaq itowara
igaqnaréhga Manikáne págege tehreh naneq
tagowana wega omasa éhwéh teriuwe. Wegá
Mósísi iwíáh atowana sehgióro ú ehweh teriuwe.
Manikánsabe iwíáh iwíáh ató sansa sokigi ariena
mókake awinauge ú ehweh teriuwe. ⁵ Itene
igaqnaréh anotah ke míówe. Sísá Karáhéga
mah marákóipéq tutaq wenano Ísara iní míówe.
Sísá Maniká ména moke miráú naneqkákáq
wahnahniraq wensabé ahriahri iwíáh iwíáh
atone. Aiq míre.

Manikánka Ísara kebá miráú sansansábé éhwéhne.

⁶ Naho naho Manikánka Ísara keyábé, Néne an-
imarí míageheéna omaq itóge úwe. Amahnága
áhnte Ísara kegá Manikánsabe suwahriehre éra íre

wene animárí míáhwe. Minayabe Manikánka teriu ehweh abehq úkiro? Írakaumo. Manikánka Ísara kené sinahwaréh wene animárí míageheéna ómi íre omaq sitowe. ⁷ Minayabe wega íre moke Ébárahmane animárí omaq sitowe. Peh morá we-nahni Áhísáhkine animárí Ísara kené sigaqnaréh míówe. Manikánka Ébárahma naho teawena, Arenahni Áhísáhkiwe itene igaqna míankehe úwe. *(Stat 21.12)*

⁸ Mah ehwéh áwahewé íre Ébárahmane ahrega maqmaro animárinká Manikáne animárí úkowe. Írakaumo. Peh Manikáne ehwehnsabé aiq pútare ata atao kegá Ébárahma kahnáh kée ue síwírarítáhwe. ⁹ Mi ehwéhnúmé Manikánka Ébárahmansabé naho mahraréna,

Mó opéq kouwekinaraq Sárach arene ahrega animai maqmarankéhe úwe. *(Stat 18.10,14)*

¹⁰ Mó ehwéhnsabé iwíáhoró. Áhísáhkine ahre wenáwíq Árébékaga morágáké téhraníte maqmíowe. Sibowáwé peh morá itene igaqna Áhísáhkie. ¹¹ Sinowagá maqmianaútaq sega kaweq sansánkákáq ahbabáq sansánkákáq íre miraorahuye. Minayabe íre seyene arambehriyabé peh morá Maniká awahbeh iwíáhgá aiq pútaraginkeheéna omaq sitowe. ¹² Mi tanáhráq Manikánka sinowansabé,

Ebeq piah anínká anehe piah aní awahbeh arámbéhrí mirainkehe úwe. *(Stat 25.23)*

¹³ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Anehe piah aní Sékópansabé nirutaboirena ebeq piah aní Ísonsabé nuwahriehre ire. *(Lo 21.15)*

¹⁴ Manikánka aiq irarúnsabe aneq iwíáhonehknono? Wega íre tábúsoq sitéhre iwíáhonehknono? Ahqáho. Mira iwíáh íre orahúne.

¹⁵ Manikánka Mósísinsabé naho mahraréna, Ínénéga iwíáhu aní séhréh ataníe. Ínénéga niruní ánínsábé nirutaboirataníe úwe. *(Kisim Bek 33.19)*

¹⁶ Manikánka wehukení omaq atáhnábé íre mi aníné iwíáh wíre. Íre wene arambehriega séhréh atéhrena peh Manikánka wehukénínsábé arutaboirena séhréh atéhre. ¹⁷ Mósísi Ísípi marárórápéq míotaq Manikáne ehwehnta

mibeqté wáhnáhnábé mahraréna,

Néne págege sansá sokigi arinieéna wahnahnúno atárauge. Minayabe mah kehiná kéhínánká néne págege sansá ahtebagehe ire. *(Kisim Bek 9.16)*

¹⁸ Minayabe Manikánka wehuke tagéna iwíáhéna mó keyábé arutaboirena séhréh aritena mó keyábé, Saiyo anímáí méq mitaq miáhiro arítéhre.

¹⁹ Ite miáhrabeqte ánínká ínénsabe, Maniká wewe awahbeh iwíáh mirainsabé árahinsabé itene ahbabáqsabe ehweh aitehro kasenire. Kasenéna, We awahbeh iwíáh mirainsabé wehukénínká we awahbeh iwíáh íre miraorahi mino ire. ²⁰ Itewe peh wehuke puag Manikánsabe abehq éhwéh kaseniyeho. Kunubaga ehwehniatq tahirímé miraréh ánínsábé, Aneqsabé mahna tahnsa miraintahno iripo? Írakaumo. ²¹ Kunuba mi-

raráh ánínká peh morá áwánkátáté kawerue mirai kunúbáákáq íroke kunúbáákáq miraimé ehweh atanabo? Írakaumo. Kunuba miraráh ánínká wewene arambehri puana we awahbeh iwíáhue miraráhre.

²² Manikánka moq we awahbeh iwíáhue miraráhre. Wehukega wene págege sansá tagageheéna Manikánka kamah arie sansa sokigi aritéhre. Wega ahbabáq keyabé síwénunéna peh mótaq mótarue ehweh aritena anotahtaq kamah arinkéhe. ²³ Wega wewe anotah aní mé sansánkákáq wewe págegeue séhréh aite sansánkákáq sokiginieéna ite wene animári arutaboiraitena iwíáhéna, Mókake ite néne téhrehabeq kaweqtaq míagehe úwe. Mi iwíáhwé peh wewene iwíáhe.

²⁴ Manikánka íre peh morá ite Ísara keyabé arutaboiraitena omaq itowe. Wega nahnso keyabé moq arutaboiraritena omaq sitowe.

²⁵ Minayabe Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Óséaga púkuipéq sehiranéna Manikáne ehweh mahraréna,

Nahnso keyabé, Menah ite íre nánuwahrah ke woe. Itensabé, Nánuwahrah kee aritaníe. Íre nirutaboirurau keyabé, Nirutaboiruge aritaníe úwe ire. *(Hosea 2.23)*

²⁶ Mi ehwéhnká mó mahraréna,

Wega mi keyabé, Ite íre néne animári móe arítaráurabeq, Ite íné oga mía míau Manikáne animári móe aitaníe úwe ire. *(Hosea 1.10)*

²⁷ Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Áísáíaga naho Ísara keyabé iwíáhéna anotahtaq mahraréna,

Nahmbísibeq arahwé áhnte kéhre. Ísarane anahwaréh mina tahnsa áhnte agirana Manikánka peh táhmaro kaweraritankéhe. ²⁸Wega mó mah kehiná kéhínánsábé ehweh aritena apubúue kamah arinawire úwe. *(Aisaia 10.22,23)*

²⁹Minayabe Áísáiaga mó mahraréna, Itene moke miraorahi Wahnáhnká anotahtaq kamah aiena íre túbáh agútaq tahirímé wega Sóróma suwahpeqte kéreq Kómóra suwahpeqte kéreq subipáhrarutonserah iteinahréh moq subipáhrarúéh irino úwe. *(Aisaia 1.9)*

Ísara kegá íre aiq pútare ató ehwehne.

³⁰Mi ehwéh ireq aneq iwíáhonehknono? Téhwe nahnso kegá kaweqtaq méyabe íre sirutaboiruwe. Amahnága sega Manikáne ehweh irera aiq pútare atáhnábé Manikánka sensabé, Ite kaweqtaq míáhwe arítéhre. ³¹Ísara kegá Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgioneheqmúne éra mi ehwéh íre sehgioráhowe. Minayabe se kaweqtaq íre míahrahowe. ³²Aneqsabébo? Sega íre aiq pútare atera peh seyene arambehriyabé iwíáh íwíáhowe. Minayabe wehukega ahtate ébáh íre tagéra siyobetaq pegue inahnsúbónserah sega íre aiq pútare atera peh áhwára áhwáraowe. ³³Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Tagaríáhro. Íné Sáióna sawéhrápéq* Ísara kené ah-tapeq siyobetaq pegue inahnsúbóráhi ebáh

* **9:33:** Sáióna sawéh Sarúsarama suwahpeq kéhre. Mó kegá Sarúsarama suwahpeqsabé Sáiónae ue áwíratówe.

mároge. Mitaq kéhnsábé wehukega sura-honeherawoe. Wensabé aiq pútare atáh ké íre siyehitanawire ire. (*Aisaia 8.14, 28.16*)

10

Ísara kegá Manikáne sansa íre írátíáh éhwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímáríno, íné anotahtaq nuwahbehme Manikánka Ísara ke nánuwahrah merirena kaweraritankeheéna púreq aruqaruruge. ² Íné teiúmé sega Manikáne sansá sehgieyabe sírara peh mi sansá íre ahtebah puara áhwára áhwáraowe. ³ Manikánka wehuke kaweraitéh sánsá íre ahtebahwe. Peh seyene iwíáho sansá mira aruqaruronsabé Manikánka kaweraitéh sánsá íre sehgiówe.

⁴ Mósísine ehwehnka itensabé, Kaweqtaq míáhwe íre aitahráhirana peh morá Sísa Karáhéga itensabé, Kaweqtaq míáhwe aitahráhire. Minayabe Manikánka moke Sísansabé aiq pútare atáh keyábé, Ite kaweqtaq míáhwe aitéhre.

⁵ Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgió keyábé wega naho sehiranue mahraréna, Néne ehweh kawerue sehgióra kegá oga mía máiaigehe úwe. (*Wok Pris 18.5*)

⁶ Manikánka Sísansabé aiq pútare atéh ánínsabé, Are kaweqtaq míáhne atéhrana Manikáne ehweh sehgiore. Mí anínká iraréna, Insega íopeq pokinabo itene irupipeq iwíáhiyeho ire. Sísa Karáhé íopeqté kiweranehe iwíáho? Mira iwíáh íre oro. ⁷ Mí anínká mó mahraréna, Insega pusa ké míáhrabeq pokinabo kaseniyeho ire. Sísa Karáhé pusa ké míáhrabeqte tumeranéhe iwíáho? Mira iwíáh íre

oro. ⁸ Mi kasé éhwéhnsábé Manikáne ehwehnka mahraréna,

Néne ehweh peh wahtotaq kéna itene irupipeq kéhraq íwéhrate irarewe ire. *(Lo 30.12-14)*

Mi ehwéhmé aiq pútare atona ehwéhnsábé íwáhnorúne. ⁹ Íwáhnoréq mahraue teiune. Sísá néne Wahnah mire íwéhrate iraréq wega pukútaq Manikánka iriwe oganúq atonsabe irupipeq iwíáhirataq wega meirena kaweraitankéhe.

¹⁰ Manikánka irupipeq aiq pútare atáh ké insahwé aitena íwéhrate, Sísá néne Wahnah mire irare ke kaweraitéhre. ¹¹ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Wensabé aiq pútare atáh ké íre siyehitanawire ire. *(Aisaia 28.16)*

¹² Manikánka Ísara kereq nahnso kereqsabé peh morá íwíáhire. Itene Wahnahnka Ísara kereq nahnso kereq wahnahnaitena wensabé áhrabo kené ehweh irena kaweraitena séhréh aitéhre. ¹³ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Are néne Wahnah míahno. Íné séhréh ainto ue áhrabira kewé Manikánka kaweraritanawire ire. *(Joel 2.32)*

¹⁴ Wehukega Sísansabé íre aiq pútare atéhrataqmé árahue néne Wahnah mé íné séhréh ainto ue áhrabigehbo? Sísá éhweh íre íréhrataqmé árahue aiq pútare atagéhbo? Sísá éhweh terí ání íre míahnaraqmé árahue iragéhbo? ¹⁵ Sísá éhweh terié ké íre eqmaq súéhrataqmé árahue korerigéhbo? Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Kaweq ehwéh teríra ke sirara tagehrataq sene sirupipeq eyoyóinae ire. *(Aisaia 52.7)*

Áhnte Ísara kegá kaweq ehwéhnsábé íre aiq pútare ató ehwehne.

¹⁶ Moke kaweq ehwéh íráh kegá mi ehwéh sehgioo? Írakaumo. Minayabe Áísáiaga naho mahraréna,

Itene Wahnahno, itega teriuna ehwéhnsábé in-seréhga aiq pútare aitaño úwe. *(Aisaia 53.1)*

¹⁷ Ite tagarionawe ite Manikáne ehweh ironaraq aiq pútare atone. Mah ehwéhmé Sísa Karáhéga téh irarúwe.

¹⁸ Minayabe kasenuge. Ísara ke mi ehwéh íre írátóo? Sene ahrrate mi ehwéh aiq írátówe. Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Se míáhrabeq mi ehwéh aiq teriatowara íráhwe. Mi ehwéhnká mah marákó marákóipéq aiq abae agire ire. *(Buk Song 19.4)*

¹⁹ Mó kasenuge. Ísara kegá mi ehwéh áwahe íre ahteboo? Ahqáho. Segá aiq ahtebowe. Minayabe Mósísiga sehiranéna Manikánka irarú ehweh mahraréna,

Nahnso ke íre áwíqkakaq ké míáhwe. Se íre anotah ke míáhwe. Se íre ahtebah ke míáhwana ínégá mi ke kaweraritahnararaq itega abiahnsa ariteq taonsahoneheqmóe úwe ire. *(Lo 32.21)*

²⁰ Áísáiaga íre áhreia Manikánka irarú ehweh pahsuqme mahraréna,

Ínénsabe íre ninebahruro kegá ínéba sewe. Ínénsabe íre kabaruro kebá ábóraraguraúge úwe.

²¹ Ísara keyábé Áísáiaga mó sehiranue Manikánka irarú ehweh mahraréna,

Ahriahri mi ke séhréh ariteyabe nírara se saiyoéra néne ehweh anteruq anterurowe úwe. (*Ai-saia 65.1-2*)

11

Manikánka Ísara keyabé arutaboirarito ehwehne.

¹ Ísara kewe saiyo ke miáhnsábé kase ehweh kéhre. Manikánka sensabé anetaníbo éna kaqsuehro? Írakaumo. Ínéwé Ísara aní múge. Íné Ébáráhmane anahwa úge. Íné Pénsámíni kahnáh aní múge.

² Manikánka naho íwíáhue omaq sito ke amahnága íre kaqsúéhre. Manikáne ehwehka Éráisa éhweh irarime aiq ahtebaho? Éráisaga Ísara kené ahbabáqsabe Maniká teawena,

³ Néne Wahnahno, sega arene ehweh irare ke aiq subiq sutowe. Arensabé iwíáh íwíáh atonarabeqte táhbé aiq sokorúáhwe. Ínébataq míónsábé sega íné ninebahruwe nubiq suaneherawoe úwe. (*1 King 19.10,14*)

⁴ Mi ehwéh mirarúnsabe Manikánka aneq ehwéh teawuwo? Wega mahraréna,

Ínéga se omaq sitó púara áhnte wehuké 7 táhúséni (7,000) wehuké íné íre nuwera péhe máníká wenáwíq Páhrinsabé íre káuqmunue iwíáh íwíáh atáhwe úwe. (*1 King 19.18*)

⁵ Mina inserah ibora táhmaro ke Manikáne sansá íre susa peh kaweqtaq miáhwe. Manikánka ite arutaboirue séhréh aitena, Néne animarí móe ue omaq itéhre. ⁶ Íre itega arambehriúnayabé peh wewega arutaboirue séhréh aitena omaq itéhre.

Manikánka itene arambehriúnayabé omaq itéhtáq tahirímé séhréh aite sansa íre kéh irino.

⁷ Minayabe aneq iwíáhonehnikono? Áhnte Ísara kegá, Kaweqtaq mé sansa sehgioneheqmúne éra íre miraorahowe. Peh morá Manikánka omaq sito kega ahtebowara mó kegá sirupipeq íre irahráhuwe. ⁸ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Manikánka múguwahgu iwíáh aritowara se súdo ke tahnsa úkéra pusa ké tahnsa úkuwe. Sene siuranka íre tagia sene siahrega íre irahráhowe. Amahnágaákáq se mina tahnsa míáhwe ire. *(Lo 29.4; Aisaia 29.10)*

⁹ Tébitiga minayabe aiq mahraréna,

Kahnkapi wah paríéhana tahkapi póeráhq subitíéhana ebahnka wehukeníne aigará subínserah sega wahba táhútáhúrorabeq anotah kamáh ariena subipáharuanawire.

¹⁰ Sene siuranka íre tagahrahéra múguwahguigehe. Se sibobiah antera ké tahnsa ahriahri nogigéhe úwe. *(Buk Song 69.22-23)*

Manikánka nahnso ke kawerarito ehwéhne.

¹¹ Íné kase ehweh kéhre. Ísara kegá Manikánka kawerarítéh sánsá íre ahtebahnsabé ahriahri peh ahbabáq ke míaneherabo? Ahqáho. Írakaumo. Sega Manikáne sansánsábé, Iuwahriehre ensabé we awahbeh sansánue nahnso ke kawerarítéhre. Ísara kegá mina tagéra iwíáhéra, Ite minayabe iuwahbehre. Ite moq kaweraito igeheéna nahnso ke kawerarítéhre.

¹² Ísara kegá Manikánka kawerarítéh sánsánsábé iuwahriehre ensabé Manikánka mah kehiná

kéhíná séhréh arítéhre. Ísara kegá Manikáne sansá sinehepeq súónsabe wega nahnso ke séhréh arítéhre. Mókake áhnte Ísara kegá Maniká awahbeh sansánsábé suwahbáhnaq ite tagarionawe mi kereq mó kereq áhnte kaweraritankéhe.

¹³ Nahnsó keo, amahnága ite ehweh teiúge. Manikánka ínénsabe, Néne ehweh nahnso ke korerio éna eqmaq núwátái puana néne arambehri áhnte kaweq arámbéhrí wíre íwíáhuge.

¹⁴ Mira íwíáhunsabé táhmaro nánuwahrah Isará kégá néne arambehri tagéra iwíáhéra, Manikánka ite moq meirena kaweraiteyabe iuwahbehre éra Manikápa kouwekirataq kaweraritankéhe.

¹⁵ Manikánka Ísara keyábé ahqáho aritonsabe nahnso ke insahwé aritena kawerarítéhre. Wega Ísara keyábé kowe aritahnaraq se pusa ké oga úkonserahnue míagehe.

¹⁶ Asiu kegá sene sánsánéra ákáhtaq wíti paráwáh mewe páréti tírótaq peh morá páréti Maniká áwéwe. Maniká áwé puara mó ákáhtaq wíti paráwáh mewe tíró páréti moke Manikáne wire. Manikánka awanká ánúq matiahnaraq moke ayahnaweakáq wewene úkire.

¹⁷ Ísara kewé kaweq oríwí awánká tahnsa míáhwaq ite nahnso kewé abehq oríwí áwánká tahnsa míáhwe. Manikánka kaweq oríwí áwánká ayahnawe apiruena ite abehq oríwí áwánká ayahnawe mitaq táhparena táhrowana kaweq awánká ano kéhnsábé kawerue kíréhre.*

* **11:17:** Ísara kegá sene sánsánéra oríwí awanká íre kaweq ayáhnawé apiruera mó kaweq awánkátápéqté ayáhnawé apiruqme mitaq táhparera táhrowana kirena kaweq oríwí sérá íyéhre.

18 Ite amahnága kaweqtaq miáhnásabé Ísara ke kiotaikúne íwiáhiyehboq peh tábúsoqme iwíáhoró. Ite awanká ayahnawe tahnsá miáhwe. Awanká ayahnawe anonka ánúqtaq íre tuire. Írakaumo. Awanká ánúq anonka ayahnawerapeq kíre.

19 Itega mahraréq, Manikánka ite awanká ayahnawe ákáhnababí táhparanieéna mibeqté áyáhnáwé apirutaire eme ²⁰ aiq pútaq ehwéhnowe. Ísara ke Sísansabé íre aiq pútare atáhnásabé apirúéhre. Ite nahnso ke Sísansabé aiq pútare atáhnásabé Manikánka ite kaweq awánká ákáhnababí táhparéhre. Minayabe ite píribahriyehboq áhreué miáhro.

21 Manikánka téh kárái ayáhnáwé apirutainserah ite píribahri ke miéhrataq ite moq apiruankéhe. ²² Kawerue iwíáhoró. Manikámé arutaboiri aní ména kamah aieráhi aní miéhre. Wega wene sánsánsabé suwahrieh ke kamah ariena ite wene ehwehnsabé suwahbeh keyabé arutaboírire. Wene ehweh íre sehgírataq ite moq apiruena kamah ainkéhe.

23 Manikánka apiruo ayáhnáwéwé táhparena táhrawe kawerarahrahire. Ísara kegá sene píribahri sansá suera aiq pútare atéhrataq wehukéninká apirúéh áyáhnáwé kawerarahnserah Manikánka Ísara ke kaweraritahrahire. ²⁴ Wehukéninká abehq oríwí áwánká ayahnawe mewe kaweq oríwí áwánká ákáhnababí táhparena táhrawe kawerarahre. Mina inserah Manikánka ite nahnso ke kaweraitáráire. Kaweq oríwí áwánká ayahnawe mewe seyene kaweq oríwí áwánká ákáhnababí táhparena táhrue kawerarah sánsámé íre págege

sansáne. Mina inserah Manikánka Ísara ke mókake kaweraritankéhe.

Manikánka nahnso kéreq Ísara kereqsabé arutaboiri ehwéhne.

²⁵ Néne iyahnabo anímáríno, itega kawerue ahtebageheéna menah Manikánka íre pahsutai ehwéh amahnága teiníe. Ite ahtebhrataqmé píribahri anímárí íre míagehe. Amahnága Ísara kene sirupipeq págegeéra Manikáne sansá íre íráhwe. Mókake nahnso kegá awehraq wene sánsá sehگیراتاqmé Ísara kegá iragéhe. ²⁶ Mi tanáhráqmé Manikánka moke Ísara ke merirena kawerari-tankéhe. Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Kaweraritahna anínká Sarúsarama suwahpeq sínaraq wega Sékópane anahwaréhne ahbabáq kaqsuankéhe íre.

²⁷ Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Sigaqnaréh teriunserah sene anahwaréhne ahbabáq kaqsuaníe íre. (*Aisaia 59.20-21; Jeremaia 31.33*)

²⁸ Ísara kegá Sísa éhweh irera iuwahriehre ensabé Manikáne naruo úkurowaq ite nahnso kegá mi ehwéh ireq sehgiówe. Manikánka Ísara ke téh omaq sitena sigaqnaréhyabe naho arutaboírú púana amahnága sinahwaréhyabe moq arutaboíríre. ²⁹ Manikámé íre mó iwíáh mó iwíáhi aní míre. Wega náwinie iwíáhínaraqmé náwinawire. Wega aiq omaq sitóge ínaraqmé anehemé íre kaqsuankéhe.

³⁰ Menah ite nahnso kegá Manikáne ehweh anterutowara amahnága Ísara kegá wene ehweh

anterúáhsábé wega itensabé arutaboirána séhréh aitéhre. ³¹ Ísara kegá Manikáne ehweh anterúáhwana Manikánka itensabé arutaboirána séhréh aitéhnserah mókake sensabé arutaboirána séhréh aritankéhe. ³² Ómi kegá wene ehweh anterúónsabe Manikánka, Ahbabáqka ite saiqnariankehe aritéhre. Anehe wega mah kehiná kéhínásabé arutaboirána séhréh aritankéhe.

Manikánsabe iwíáh íwíáh atanéhe i ehwéhne.

³³ Manikámé áhnte séhréh aitéh ání ména moke tagarawéna anotah ahtébiá ání míre. Ite peh wehuke míona puaq wega tábúsoqme iwíáhi sansámé itega íre ahtebahrahúne. Wega mirai sansámé itega íre ahtebahrahúne. ³⁴ Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Wehukenínká itene Wahnahne iwíáhwé ahtebahrahiro? Írakaumo. Wehukenínká we áwáhnrorahiro? Írakaumo. ire. (*Aisaia 40.13*)

³⁵ Wene ehwehnka mó mahraréna, Wehukenínká Maniká ebeq náwinana Manikánka íné nánino íwíáhono? Írakaumo ire. (*Jop 35.7, 41.11*)

³⁶ Manikánka wewega moke kéh náneq mirarowe. We moke kéh náneq áwahe wíre. Minayabe moke kéh náneq peh wewene wíre. We anotah aní púaq ahriahri wensabé iwíáh íwíáh atone. Aiq míre.

12

Itene inónká Maniká awe ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímáрино, néne ehweh kawerue íráhro. Manikánka ite kaweraitena séhréh aitéh púaq itene inonka we áwéro. Ite

oga miáhtáq itene inonka we náwíransabé kaweqtaq méq we awahbeh sansánoro. Minawé Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh sánsáne. ² Itega Maniká awahbeh sansánigeheéna wega itene irupipeq o iwíáh aitéhre. Mah marákó marákóipéqté sánsá sehgiéhboq peh Manikánka iwíáh aitéh sánsánoro. Mirairataq Maniká awahbeh arámbéhrí miraéq wene kaweq tábúsoréh sánsámé we awahbeh sansámé ahtebahrahowe.

Manikánka náíátái pagégéráté wene arambehri sehgióro i ehwéhne.

³ Manikánka íné séhréh aintéhnsábé ínéga teiéna ehwéh íráhro. Itega, Íné anotah aní múge éq arerensabé iwíáh iwíáhiyeho. Írakaumo. Arerensabé peh tábúsoqme iwíáhora. Manikánka aiq pútaq iwíáh aitéhnserah tábúsoqme iwíáhora. ⁴ Wehukeníne anonka peh morá ánónkánirana áhnte naneg kéhre. Mi nanegmarínká íre peh morá arámbéhrí miraorahowe. ⁵ Mina inserah moke ite Sísa Karáhé tagariona kewé áhnte méq Sípane anonka tahnsá míone. Ite íre peh morá arámbéhrí miraúne. Íre itebataq itebatarue mía ite peh morá ánónká tahnsa míone.

⁶ Manikánka séhréh aítana wewega mó arámbéhrí mó arámbéhríue íátáire. Minayabe ite íre peh morá arámbéhrí kéhre. Manikánka arensabé, Ínéga iwíáh atahna ehwéh irarúno atahnaraqmé arega aiq pútare atahnanserahnue pahsuo. ⁷ Séhréh arito atahnaraqmé kawerue séhréh arito. Síwáhnorúno atahnaraqmé tábúsoqme síwáhnorúno.

8 Mó kené iwíáh kawerarito atahnaraqmé tábúsoqme miraúno. Wehwehúno atahnaraqmé eyoyóue wehwehúno. Wahnahnúno atahnaraqmé tábúsoqme iwíáhue wahnahnarito. Mó keyábé arutaboairarite séhréh arito atahnaraqmé eyoyóue séhréh arito.

Mó Sísá tagariáh keyábé arutaboairarito i ehwéhne.

9 Mó keyábé aiq pútaq irutaboairarítáhro. Moke ahbabáqsabe anotahtaq ahqáho ato. Ahbabáq sansa pehragéq peh kaweq sansá ambubuue sehgióro. 10 Iteruwahrahyabé irutaboironserah moke Sísá tagariáh keyábé moq irutaboiréq sensabé iwíáh íwíáhéq sensíwíq pankeráhro. Íre arene áwíq peh mó ke síwíq pankeráhro.

11 Manikáne arambehriyabé taorahoiyehboq tauntahunue arambehrioro. Manikáne Awanka iwíáh aitéhnserah itene wahnahnsabé iwíáh íwíáh ateq wene arambehri kawerue sehgióro.

12 Manikánka mirainawire íwíáhéq itene irupipeq eyoyóue míáhro. Íre kaweq sunúq sinaraq uwaresa ké méq kaweqtaq míáhro. Púreré sansa taorahoiyehboq ahriahri púreq aruqaruroro. 13 Sísá tagariáh ké tabonahirataq náriéro. Nahnsó ke sirataq mehwehue kawerariteq kirabo arítáhro.

14 Mó kegá ite íwíoqnehrataq Manikánsabe, Mi ke kamah ario íre oro peh kaweraritoue púrerarítáhro. 15 Mó kegá eyoyóue iwíáh íwíáhirataq ite moq eyoyóue iwíáh íwíáhoró. Sirupipeq umehínaraq ibisehrataq ite moq irutaboairariteq ibisahro.

16 Ómi keyábé peh monseráh sánsánoro. Ite anotah ke úne éq píribahriiyeho. Írakaumo. Ite anotah ke púaq íre áwíqkakaq kényábé iuwahriehre iyeho. Sereq méyabe iwíáh íwíáhoró. Íre áwíqkakaq árámbéhriyábé iuwahriehre iyeho. Itebataq ahte-bone éq iteitensabé iwíáh íwíáhiyeho.

Ite ahabáraitéhra ke séhréh arítáhro i ehwéhne.

17 Mó kegá itensabé íwíoqnéra ahabáraitéhrataq itega moq sensabé mina tahnsaniyehboq peh uwareasa ánímárí míáhro. Ómi ite tagah kegá, Kaweq sansáne íwíáhigeheéq peh kaweq sansánoro.

18 Taonsah iwíáh tobeh iwíáh iyehboq uwareasa ké míáhro. Árahue mó kereq iru ukiqme míanehnkono éq mina tahnsanue sereq iru ukiqme míáhro.

19 Néne iyahnabo ánímáríno, mó kegá ite ahabáraitéhrataq se íre ahabárarítáhro. Manikánka se kamah arieráhire. Wene ehwehnka aiq mahraréna,

Ínénéne arambehri puana ínénéga kamah arin-
auge ire. (Lo
32.35)

20 Wene ehwehnka mó mahraréna,

Are ahabáratáhna anímé, arene naruo anímé arupinsabe ínaraq kirabo ato. We wání tah-bobóire ínaraq wání náwo. Arega mirainaraq we ayehitanawire ire. *(Sindaun 25.21-22)*

21 Ahabábáqka are saiqnariehnepoq kaweq sansánúno. Arega mirainaraq arene kaweq sansánká ahabábáq sansa kiotaikinae.

13

Kámáhni kené ehweh sehgióro i ehwéhne.

¹ Ite moke kámáhni kené ehweh kawerue sehgióro. Ite tagarionawe wahnah kegá pehipi íre wahnahnowe. Írakaumo. Manikánka wahnah sansá áhwárowe. Áhwárarowara amahnága kámáhni kegá wahnahnome webaqtatq Manikánka, Wahnahnoru aritéhre. ² Minayabe kámáhni kené ehweh anteruahnaraqmé se Manikánka wahnahnoru aritéh kéné ehweh anterúáhwe. Anterúáhnsábé ehweh aritena kamah arinkéhe.

³ Kaweqtaq mía míaó kegá sene wahnah keyábé íre áhreowara peh ahbabáq kega sene wahnah keyábé áhreowe. Ite íre áhreigehboq peh kaweqtaq méq itene wahnah kené ehweh sehgióro. Mirairataqmé wahnah kegá itensabé, Kawerowe aitagéhe.

⁴ Itega kaweqtaq míagehéna Manikánka wahnah keyabé, Néne arambehri miraigehboq wahnahnoru aritéhre. Ite ahbabárirataq wahnah kegá kamah aieráho puatq sensabé áhreoro. Se ahbabáq ke kamah arirana Manikánka kawerowe aritankéhe.

⁵ Itene wahnah kené ehweh anteruahnaraqmé kamah aíyehboq sehgióhéhe íwíáhoo? Íre peh morá mi iwíáhiransabé sehgióro. Wahnah kené ehweh irona sansámé kaweq sansáne iwíáhéq irupipeq eyoyóue sehgióro.

⁶ Manikánka wahnah keyabé, Wahnahnoru aritéhnsábé táhkísi moné síero. Sega sene wahnah árámbehri kawerue miraigehboq síero. ⁷ Minayabe seyene arambehri kahna nanéq síero. Táhkísi moné meyhá ké táhkísi moné síero.

Áráhísínisi moné meyhá ké áráhínisi moné síero. Wahnah keyábé siwiréh arítéhboq peh sensabé iwíáh íwíáhéq ayahmaq síero.

Mó keyábé arutaboirono i ehwéhne.

⁸ Arega mó anínsábé mónebopoq aneqpopoq, Nánio. Mótaq náwinie inaraqmé arene tínáhu túbáh aginehboq apubúue náwo. Itene tínáhu ahri-ahri apubúue parabaráhro. Peh morá tínáhú ahriahri kagaire. Mi tináhúwé mó keyábé ahri-ahri irutaboirono. Mó keyábé sirutaboirono kegá Manikáne ehweh moke sehgiówe. ⁹ Manikáne ehwehnka mahraréna,

Mó kené ahre weh abariiyeho. Mó aní subiq súého. Aebóiyeho. Mó aniné ménsámehnsánsabe aigará pabekíneho ire. *(Kisim Bek 20.13-17; Lo 5.17-21)*

Anehe Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Arerensabé arutaboironanserah mó keyábé moq arutaboirono ire. *(Wok Pris 19.18)*

Mó keyábé arutaboirono ehweh sehgirataqmé ebeq teí éhwéhnkákákáq moke mó miraoro ú ehwehnkákákáq aiq sehgiówe. ¹⁰ Mó anínsábé arutaboirono anínká mi aní íre ahbabáratéhre. Minayabe mó keyábé aiq pútaq sirutaboirono kegá moke Manikáne ehweh sehgiówe.

Tábúsoqme méq peh kaweq sansá tauntahunue sehgióro i ehwéhne.

¹¹ Mah tanáhráq tagariona puaq kaweqtaq méq Manikáne ehweh sehgióro. Ite kaweraiteh aní tuina tanáhráq áhnióbórání puaq sugéhboq peh áwénunéq kawerue auráq matíáhro. Itega Sísansabé aiq pútare atárótaq we tue tanáhráq ákáhtaq wahto

káráire. Amahnága we tuina tanáhráq peh wah-tonagire.

¹² Inokáhpeq parabagina irana tuekína tanáhráq sinaire. Mina inserah mah tanáhráq áhníbóra parabagina irana Sísaga tuinaire. Minayabe itega sunkíkírabeqte áhbábáq sánsá sueq téhrehabeqte kaweq sansánoro.

¹³ Uwoyansamé, píah néra múguwahgu agéwé, mó aniné ahre weh abariéwé, ahkaragárawe, tobehwé, mó keyábé aru págege atewé, mina tahnsa áhbábáq súáthro. Peh morá téhrehabeqte kaweq sansá miraoro. ¹⁴ Ahbabáq iwiáhiyehboq peh morá itene Wahnah Sísá Karáhéba wahtotaq méq wene sansánsábé iwiáh iwiáhue sehgióro.

14

Mó Sísá tagariáh kéné sánsá íre saraqme tagahro i ehwéhne.

¹ Sísansabé aiq pútare atéh ánínká Sísane sánsá íre kawerue ahtebéna iteba sínaraq mehweh ateq séhréh atáthro. We íre ahtebéhnsabé ehweh atého. ² Mó Sísá tagariéh ánínká moke táhutahuq nah nanere íwiáhéna pehipi nehra na mó Sísá tagariéh ání íre págegeue aiq pútare atéh ánínká nah nanepqomo éna we awehrii nanepq íre nehre.

³ Neh ánínká íre neh anínsábé awiréh atéhneho. Awehri anínká neh anínsábé ehweh atéhneho. Írakaumo. Manikánka moke táhutahuq neh anínsábé, We moq néne ani míre atéh púaq wega táhutahuq nehnsábé ehweh atéhneho.

⁴ Mó aniné arambehri anínsábé aneqsabé ehweh ataho? Minawé íre itene arambehri wire. Wewene wahnahnka wene sánsá tagéna tábúsoq

atahráhire. Maniká itene Wahnahnka arambehri aní séhréh atéh púana wene wahnahne arambehri kawerue mirainawire.

⁵ Mó anínká ahrena ahrena wehekáhnká moke mó wehekáh kiotaikire íwíáhirana mó anínká moke wéhékáh peh monseráhnire íwíáhire. Minayabe itene irupipeq íwíáhue tagéq peh kaweq sansá miraoro.

⁶ Ahrena ahrena wehekáhmé Manikánsabe íwíáh íwíáh tanahráre íwíáhi anínká Manikánsabe íwíáhi puana mira íwíáhire. Moke táhutahuq neh anínká Manikánsabe íwíáh íwíáhéna moke táhutahuq nehnsabé Maniká awahbeh sansáne íwíáhire. Íre neh anínká awehrime Maniká awahbeh sansáne íwíáhéna we moq Manikánsabe íwíáh íwíáhire.

⁷ Iteitene íwíáhúna sansá miraúnayabé oga miono? Írakaumo. Ite pukonaraq iteitene mátaburapeq kowíanehnkono? Írakaumo. ⁸ Peh Maniká itene Wahnah awahbeh sansá miraoneheéq oga mione. Ite pukonaraq itene Wahnahne kaweq matábúrápéq kowíanehe. Ite oga mionaraqkákáq pukonaraqkákáq ite Maniká Iteribone animáí míaneheqmúne.

⁹ Sísa Karáhéga oga miona kereq puko kereq wahnahnaitanieéna pukéna iriwe oganúkúwe.

¹⁰ Mókake ite moke Manikánka wahnahnirabeq iriwe perehnehue míahnana wega itene oga mé sansamé itene arambehriwe tagéna saraqmaranawire. Minayabe mó Sísa tagaríéh ánínsábé, Are abehq sansánóna aní mone atéhneho. Wegá mirai sansansábé awiréh atéhneho.

¹¹ Manikánka saraqmarahna tanáhráqsábé wene ehwehnka aiq mahraréna,

Íné oga mía míau Wahnáh ání míógara moke mah
 kehiná kéhínánká ínéba séra sirehunseraráq
 méra ínénsabe, Are aiq pútaq Maniká móne
 aintanehrawoe ire. *(Aisaia 45.23)*

¹² Minayabe mi tanáhráq itega miraurauna
 sansánsábé morá ánínká morá ánínkáue Maniká
 teaweneheqmúne.

*Ahbabáq sansa mó aní insoq atéhnehboq suaní i
 ehwéhne.*

¹³ Mó Sísa tagaríéh ánínká miraínsabe, Abehq
 sánsánire atého. Ínéga mirau sansámé wega
 tagéna ahbabárinehboq mi sansá suena mó íre
 mirainie íwíághoro. ¹⁴ Sísa itene Wahnahnka
 néne iwíáh aiq kaweraintéhsábé íné tagaríómé
 Manikánka moke táhutahuq nah nanere ire. Mi-
 nayabe moke táhutahuq noge. Mó anínká mó
 naneq tahutáhúqsábé, Íre nah nanere ínaraq mina
 awehrinkehe.

¹⁵ Itega nahwana mó Sísa tagaríéh ánímé iwíáh
 kikiritaq wega itene táhutahuqsabé, Órira míre
 atéhnaraqmé mi tahutáhúq mó neho. Iwíáh kikiri
 anínsábé, Anetaníbo pehipi nanie i anínká we íre
 arutaboiratéh ání míre. Sísa Karáhéga iwíáh kikiri
 aniné ahbabáqsabe putionsabe itega nehranka ah-
 babáratého. ¹⁶ Itega, Kaweq sansáne iwíáhéq mi-
 rairara mó kegá tagéra, Íre kaweq sansáne íyehboq
 mi sansá mó íre miraoro.

¹⁷ Manikánka ite wahnahnaitéhsábé itega
 táhutahuqsabé íre iwíáh iwíáhúne. Írakaumo. Peh
 kaweqtaq méyabewé, iru ukiq iteyabewé, iru
 eyoyó aiteyabewé iwíáh iwíáhúne. Manikáne
 Awanka minawari iwíáh aitéhre. ¹⁸ Manikánka

Sísa Karáhéne arambehri miraué sehgió keyábé, Kawerowe aritowara tagah kegá, Se kaweq ke wóe íwiáhigehe.

¹⁹ Minayabe moráénue Sípane sánsá miraoneheéq we séhréh atéhonehe íwiáhoró.

²⁰ Moke táhutahuqme nah nanere aiq pútaq ehwéhne. Peh táhutahuqsabé iwiáh íwiáhónaga Manikáne arambehri íre kaweraruéhneho. Arega náhna tahutáhúqmé mó anínká tagéna, Órirane íwiáhéna wene órira sansámári suena ahabárinaraqmé arega we aiq ahabáratehne.

²¹ Sísa tagaríéh ánínká are tagéna arega miraónaga ahabáratehnehboq mina íre miraúno. Minayabe órira tahutáhúqkákáq píahakáq náhnaga mó Sísa tagaríéh ání ahabáratehnehboq íre náhno.

²² Arega miraóna sansámé, Kaweq sansáne íwiáhé mó anínsábé, Ínéga mirau serahnúno ue teawíneho. Arega miraóna sansá peh Maniká teawo. Kaweq sansánuge íwiáhi anímé wene arupipeq íre umeh agínana wega iwiáh íwiáhinkehe.

²³ Mó anínká iwiáhéna, Mah tahutáhúq nonka kaweq sansánugapómo éna náhnaraqmé wega ahabárinae. Aiq pútaq kaweq sansáne íwiáh íre kahnaraq wega ahabárinae. Moke itene sánsámé aiq kaweq sansáne íwiáh íre kéhtáq mi sansánúnawe itega aiq ahabáruéne.

15

Sísa Karáhéne sansá sehgióneheqmúne i ehwéhne.

¹ Ite Sípane sánsá ahtebóna kewé séhréh arite arámbéhrí kéhre. Sípane sánsá peh ákáhtaq ahtebah kegá tábúsoqme sehgióneheéq séhréh aritanéhe.

Íre peh iteitensabé iwíáhia peh séhréh arite iwíáhonehe. ² Itene iyahnabo anímárí Sísane sánsá ahtebéra kawerue sehgeheéq íre ite iuwahbeh iwíáh peh se séhréh arite iwíáhonehe. ³ Sísá Karáhéga Wenabone arambehri mirainieéna we awahbeh iwíáh suowe. Minayabe Manikáne ehwehnka irarinserah mó kegá Sísá awiréh atowe. Mi ehwéhnká mahraréna, Segá arensabé awiréh atáhtáq ínénsabe moq niwiréh aintáhwe ire. *(Buk Song*

69.9)

⁴ Manikánka iwíáh arito kegá wene ehweh pehipi íre sehiranuwe. Itega sáhnshawe ahtebagehéera naho sehiranuwe. Itega Manikáne sánsá kawerue ambubu atawéq sehgehehéera sehiranuwe. Itega Manikáne sánsá íre sueq peh ite meirena kaweraitahna tanáhráqsábé áwénunigehéera sehiranuwe. ⁵ Itega Manikáne sánsá ambubu atawéq kawerue sehgehehéena séhréh aitéhre. Ite Sísá Karáhéne sánsá sehgieq moráénue peh morá íwíáhigeheéna wega séhréh aitéhre. ⁶ Moráénue peh morá íwíáhirataq itene Wahnah Sísá Karáhéne Abowá Manikánsabe iwíáh íwíáh atagéhe.

Sísá Karáhéga Asiu kereq nahnsó kereq séhréh aritéh éhwéhne.

⁷ Itega Sísá Karáhénsabe aiq pútare atárotaq wega íre ahqáho aitasa peh séhréh aítaráire. Mina urainserah Sísá tagaríéh ánínká iteba sínaraq mehweh ateq séhréh atáthro. Mirairame Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh sánsá míre.

⁸ Teiníboq írátíáthro. Naho Manikánka ite Asiu kené igaqnansabe omasa éhwéh teriuwe. Sísá Karáhéga mah marákóipéq míotaq we Asiu aní

ména ite Asiu ke séhréh aitowe. Séhréh aitonka sokigi aitomé omasa éhwéh aiq pútaragire.

⁹ Moke nahnso ke moq séhréh ariteyabe áwíre. Segá wensabé iwíáh íwíáh aintageheéna séhréh ariteyabe áwíre. Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Nahnso ke miéhrarabeq arensabé iwíáh íwíáh ataníe. Arenáwíq pankerónsábé igonkónue iwíáh íwíáh ataníe ire. *(Buk Song 18.49)*

¹⁰ Wene ehwehnka mó mahraréna,

Nahnso keo, Asiu kereq itereqka moráráq iwíáh íwíáho ire. *(Lo 32.43)*

¹¹ Mi ehwéhnká mó mahraréna,

Nahnso keo, ite ómiga itene Wahnahnsabé iwíáh íwíáh atáhro. Mah kehiná kéhínánká wensabé iwíáh íwíáh atáhro ire. *(Buk Song 117.1)*

¹² Áísáíaga mó mahraréna,

Sésine anahwa anotah aní míanawire. We anotah aní úkéna Asiu kereq nahnso kereq wahnah aritankéhe. Mi tanáhráq nahnso kegá iwíáhéra, Wega ite kaweraitankéhe éra áwénunigehe úwe. *(Aisaia 11.10)*

¹³ Manikánka omasa éhwéhnéna, Áhnte kawéq náneq iníe únsabe ite amahnága áwénunúne. Wensabé aiq pútare atáh púana wega itene iru ukiq itena eyoyó aitankéhe. Manikáne Awanka kawerue séhréh aitéhnsábé ite iwíáhéq, Wene ehweh aiq pútaq ehwéhne. Wega aiq náina puaq áwénunúne ewe.

Poraga nahnso ke Sísa éhweh teri terinúnsabe éhwéhne.

14 Néne iyahnabo anímáríno, Íné tagaríomé ite kaweq sansá mira aruqaruroro ke wóe. Ite Sísane sánsá aiq ahtebah puaq wensabé wensabé íwáhnoraréh orahowe. 15 Ite ibitarúého éna mah pahsí sehiranue iahrerag ítóge. Manikánka séhréh aintéh púana págegeue teiena pagu pagunuge.

16 Nahnsó kegá Manikáne sansá kawerue ahtebéra sehgegeheéna ehweh mibeq mahbeq arítéh ání tahsanéna wene kaweq ehwéh teri terinuge. Nahnsó ke séhréh aitanieéna Sísá Karáhéne arambehri mira aruqaruruge. Nahnsó kegá Maniká awahbeh sansá sehgiara kaweqtaq mía míageheéna Manikáne Awanka séhréh aritena kawerarítéhre.

17 Sísá Karáhéba mía míaéna Manikáne arambehri kawerue miraunsabé iwiáh íwiáhuge. 18 Mó kené arambehri íre teiúge. Peh morá Sísá Karáhéga séhréh aintáráirana miraurau arámbéhrí teiúge. Nahnsó kegá mina tagéra Manikáne ehweh sehgiówe.

19 Manikáne Awanka séhréh aintaráinsabé ótaq sansá miraéna ehweh teriátáuge. Nahnsó kegá tagéra teriu ehwéh sehgirówe. Sarúsarama suwahpeqkákáq Íríríkúma marákórápéqkákáq moke ákáhpeqte ké suwahpeqkákáq Sísá Karáhé éhweh teri terinurauge.

20 Peh Sísá Karáhé éhweh íre írátíáhrabeq korerieyabe nuwahbehre. Mó anínká nahwiahnsanse pearahnaraq ínéwé wene nahwiahnsanseraq abogéhue nah peyabe nuwahriehre. 21 Írakaumo. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

We éhweh íre teriu ke tagariagehe. We éhweh íre írátíáh ké siahtebagehe íre. (*Aisaia 52.15*)
Mi ehwéhniká irarinserah íre írátíáh ké korerieyabe nuwahbehre.

Poraga Aroma suwahpeq pokéyabe awahbó ehwehne.

²² Nahnsó ke teri terinurau arámbéhrígá saiq-nariarairana iteba íre korahuraage. ²³ Ínéwé áhnte opéq ite tagéyabe nuwahbaraire. Amahnága mah-taqté árámbehrí aiq parabarúó púana ite koraganie íwíáhuge. ²⁴ Sípéni marákórápéq pokonaraq iteruwahpeq kéraganie. Iteba pehgáriq tanáhráq kowéna iuwena pokinieonaraq itega séhréh aintagéhe.

²⁵ Téhwe Sarúsarama suwahpeq Manikáne animárí nárinieéna pokinie. ²⁶ Táhmaro mibeqté ánímárí tabonah ke míáhnsábé Másérónía marákórápéqté kéreq Ákáía marákórápéqté kéreqka nárieneheéra móne soruparera níátówe.

²⁷ Seyega nárienéhe íwíáhurónka sirupipeq eyoyóurairaire. Sarúsarama suwahpeqte kégá Sísa éhweh téh írátówe. Segá irera nahnsó ke teriátówe. Minayabe amahnága nahnsó kégá nárienéhe íwíáhurónsabé aiq kaweruwowe.

²⁸ Níátáo moné Sarúsarama suwahpeqte ké aiq náriénaraq Sípéni marákórápéq pokonaraq iteba kéragéna kótaikinie. ²⁹ Iteba konaraq Sísa Karáhéga iwíáh aintahna ehwéh teiníe. Wega iwíáh aintanawire íwíáhuge.

Poraga, Púreraintáhro ú ehwehne.

³⁰ Néne iyahnabo ánímáríno, itene Wahnah Sísa Karáhénsabe iwíáhoro. Manikáne Awanka ite iwíáh

aitaráiraq itega mó keyábé irutaboirune íwiáhoró. Mira íwiáhotaq págege arámbéhrí ínereq miraoro. Mi pagégé arámbéhríwé púreq arámbéhrí wíre. Púreréq ínénsabeákák púreraintáhró. ³¹ Sarúsarama suwahpeqte Sísa éhwehnsabé suwahrieh kegá nubíyehboq púreraintáhró. Ínéga mibeqté Manikáne animárí kawerue séhréh aritankeheéq púreraintáhró. Sega néne arambehri aiq ábérehre íwiáhigeheéq púreraintáhró.

³² Mi ke séhréh arítáhnaraq Manikánka kowe aintáhnaraq íwiáh íwiáhue iteba kinie. Mi tanáhráq itereq ínereqka ehwehnonaraq irupipeq eyoyóinaq íwiáh íwiáhonehe. ³³ Manikánka ómi itene iru ukiq itena iteba mía míaire. Ai q míre.

16

Poraga áhnte keyábé iroro ú ehwehne.

¹ Íné nuwahbehme Sísa tagariéh íní wenáwíq Píbi séhréh atáhró. We Sénkáría suwahpeqte íní ména mibeqté Sísa tagariáh ké séhréh aritéhre.

² Áhnte ke séhréh aritena íné moq séhréh aintáráire. Minayabe wega iteba kínaaq mehweh ateq we tabonah ína naneq séhréh atáhró. Ite moke Manikáne animárinká itene Wahnahnsabé íwiáhéq mó ke séhréh aritonanserah mi íní séhréh atáhró.

³ Sísa Karáhéne arambehriurautaq Ákúírareq Párisírareq mi akéqká moq moráraq arambehriuraune. Sensabé iraotao arítáhró. ⁴ Sega íné séhréh aintáróyame pukorahuroye. Íre ínébataq moke Sísa tagariáh náhnsó kegá moq mi anitéyábé

iwiáh íwiáh arítáhwe. ⁵ Mi akéqseq sene nahtapeq momiwío ke Sísa tagariáh kéreqsabé iroro arítáhro.

Esia marákórápéq Sísa Karáhé éhweh teriátáutaq mi ehwéhnsabé Épáínétúsaga téh aiq pútare atena sehgyaire. We niruní ání míre. Iraúno atáhro.

⁶ Máhríaga ite séhréh aitanieéna anotah arámbéhríuraire. Wensabé iraúno atáhro.

⁷ Nánuwahrah Asíú ánité Ántáróníkureq Súníásareq míéhye. Íné karábúsiipéq míarautaq sega moq mitaq míaroye. Íné Sísa Karáhé íre tagariarautaq sega we tagariaroyara eqmaro kega sensabé iwiáh íwiáh arítárówe. Sensabé iraotao arítáhro.

⁸ Itene Wahnahne sánsá kawerue sehgyí ání wenáwíq Ámbiátu míéhre. We niruní ání míre. Wensabé iraúno atáhro.

⁹ Sísa Karáhéne arambehri miraurautaq Úrábánureq moq moraráq arambehriuraue. Wensabé iraúno atáhro. Mó niruní ání Sítákísansabé iraúno atáhro.

¹⁰ Sísa Karáhéne sánsá tábúsoqme sehgyí ání wenáwíq Ápérie. Wensabé iraúno atáhro. Áritóbúru karíronánínseqsabé iroro arítáhro.

¹¹ Nánuwahrah Asíú ání Éróríónansabé iraúno atáhro. Náhsisune nahtapeq kaegaeo Sísa tagariáh keyábé iroro arítáhro.

¹² Itene Wahnahne arambehri kawerue miraóya ánité sensíwíq Tárípínareq Tárípósareqsabé iraotao arítáhro. Itene Wahnahne arambehri áhnte miraurai inímé Pérísie. We niruní iní míre. We néne iyahnabo iní míre. Iraúno atáhro.

¹³ Itene Wahnahne sánsá tábúsoqme sehgyí ání wenáwíq Árúpansabé iraúno atáhro. Wenanowé

náino tahnsa ání úkurainsabé mi inínsabé moq iraúno atáthro.

¹⁴ Mó kewé Ásínkárítureq Pégónireq Érémsireq Pátóbareq Érémasareq sereq moráráq Sísá tagariáh kéreqsabé iro ro arítáthro.

¹⁵ Mó kewé Pírórógureq Súríahreq Néréúsareq wene anahnowáreq Órímbareq sereq miáh Sísá tagariáh kéreqsabé iro ro arítáthro.

¹⁶ Iteite we mehweh atéhoró. Moke mahtaqté Sísá tagariáh kégá itensabé iro ro ewe.

Ahbabáq aita hráho keyábé éhwéhne.

¹⁷ Néne iyahnabo anímárino, ehgarogaro anímárínseq ahbabáq aita hráho anímárínseq tagariáhro. Íwáhnoruro ehwéhnsabé ahqáho aitáh ké tagariáhro. Sega miéhrarabeq miéhboq peh móbeq miáhro. ¹⁸ Mina tahnsa kégá itene Wahnah Sísá Karáhéne arambehri íre miraéra peh seyene sirupipeqté íwiáh mira aruqaruowe. Sega áhnte ehwéhnéra ehnenehne aritéhrataq íre ahtebah kégá mi ehwéh irera kaweq ehwéhne íwiáhowe.

¹⁹ Itega Sísane ehweh kawerue sehgiónsabé ómiga íráhwe. Minayabe iwíáh íwiáhéna nirupipeq eyoyóire. Ahbabáq sansa ahtebahboq pehragéq peh kaweq sansá ahtebahro.

²⁰ Maniká iru ukiq itéh ánínká owainawa saiqnarianaire. Itene igaranka noginairabeq saiqnarianaire.

Itene Wahnah Sísá Karáhéga séhréh aitéhre.

Porareq mío kega Aroma keyábé iro ro u ehwehne.

21 Tímóti ínereq arambehrii anínká itensabé iroro ire. Nánuwahrah Asíú kéwé Árúsiareq Sésónireq Sósípátereqka itensabé moq iroro ewe.

22 Mah ehwéh páhsiipéq sehiranu aní néníwíq Tétíae. Poraga tenínserahnué pépahqtaq sehiranuge. Íné moq Sísane aninéna itensabé iroro uge.

23-24 Mahtaqté Sísá tagariáh kégá Káiúsine nahtapeq momiwíowana wega íné Pora kirabo aintéhre. Wega itensabé iroro ire.

Mah ke suwahpeqte táhkísi moné wahnahni aní wenáwíq Érásátie. Wereq itene iyahnabo aní wenáwíq Kúátúsareqka itensabé iroro éye.

Manikánsabe iwíáh íwíáh atanéhe i ehwéhne.

25 Manikánsabe iwíáh íwíáh atone. Ínéwé kaweq ehwéh Sísá Karáhé éhweh teri terinuge. Itega mi ehwéh ireq sehgihehéna Manikánka págege aitéhre. Naho mi ehwéh íre ábóraragia peh kopípéq kowe.

26 Kopípéq kowana Manikáne ehweh iraru kegá aiq sehiranuro puana amahnágawe ábóraq kéhre. Mah kehiná kéhínánká mi ehwéhnsábé aiq pútare atera sehgihehéna Manikánka koreriéro aítaráire.

27 Manikánka webataq mía míaéna aiq moke ahtebehre. Sísá Karáhéga miraúnsabe itega Maniká Iteribonsabé ahriahri iwíáh íwíáh atanéhe. Aiq míre.

Manikáne O Ehwehne
God's New Talk: The New Testament in the Awa
Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Awa long Niugini

copyright © 1974, 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© Faith Comes by Hearing

Language: Awa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-12-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

9673cf68-887a-574e-9ac8-846469c86b12